Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 196 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ 1884 — (Ն. Տ.) 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 17 ՋԻԼԳԱՏԷ 1301

ԳԱՅՄԱՆ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ. երկու անգամի համար 2½ դուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրում վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պետք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԹՄՐԱԳԻԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին։

{ولاوره} درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانندن

غزته ادارهسى

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարին	Համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	Համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամսեայ	»	» 120
»	»	Եռամսեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 59
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ա.

Երբ երկրի մը հանրային կրթութեան վրայ կը խօսինք, նիստելի առաջին և ամենակարեւոր կէտը նախակրթութիւն է։ Նախակրթութիւնը կրթական բուրգին խարիսխն է, և խարիսխին ամրութենէն կախում ունի ամբողջ շէնքին զօրութիւնը։ Դարուս կրթական առաջադիմութիւնը ամենէն աւելի նախակրթութեան մէջ տեսնուած են։ Թուի յօդուածագիրն (*) անցեալ օր իրաւունք ուներ ըսելու թէ ԺԹ. դարը «նախակրթութեան դար» պիտի կոչուի։ Համաձարանք և այլ բարձրագոյն կրթարաններ դարերէ հետէ կան Եւրոպոյ այլ և այլ կողմերը։ Նախնական կրթութիւնը մեր ժամանակին կը պարտի իւր հաստատում ու զարգացում։

Ռուսիոյ մէջ հանրային կրթութեան վիճակին վրայ խօսելով, մեր նպատակ է քննել գլխաւորապէս նախնական կրթութիւնն ի Ռուսիա, և ասոր վերաբերեալ քառորդ դարէ հետէ տեսնուած շարժումներն և հաստատուած օրէնքները։

Ռուսիոյ մէջ նախակրթութեան կազմութիւնը շատ ժամանակի գործ չէ։ 1861 ին, երբ Ալէքսանդր Բ. Կայսեր հրամանագրով աղատագրեցան ստրկները, նախակրթութեան աւ սկզբնաւորութիւն եղաւ։ Մեծ կալուածատէրք յառաջադոյն իրենց ստրուկներէ ոմանց քիչ մը բան սովրեցնել կուտային վարելու համար այնպիսի պաշտօններ յարս կարդալ, գրել և հաշիւ բռնել հարկաւոր էր։ Բայց հիմնական վարդապետութիւն մը կար թէ «ուսեալ ստրուկներ վատագաւոր ծառայներ կը լինին», ուստի գիւղացին, ժողովրդեան ստուարաթիւն կը թողուէր խորին տգիտութեան մէջ։ Պետական կալուածոց մէջ միայն կային քանի մը նախակրթարաններ, բայց շատ խեղճ բաներ էին. որովհետեւ քահանայից և Զինուորականներու (պետական պաշտօնատարներու և ատիճանաւորներու) ձեռքը թողուած էին, որք ո՛չ կամք ո՛չ ժամանակ ունէին կրթա-

(*) — «Հանրային կրթութիւն ի Ֆրանսա» յօդուածին մէջ։ որ երեւցաւ մեր անցեալ երկուշաբթի առաւօտ թուով։

կան առաջադիմութեան հոգ տանելու։ Դատ անգամ եւս այս նախակրթարանք թուղթի վրայ միայն գոյութիւն ունէին։ Այդ երեւակայական դպրոցներու համար Եկատերինայի մէջ կը նշանակուէին գումարներ, որք իբր թէ վարժապետներուն և դպրոցներու վերանորոգման կը յատկանային, բայց իրօք Զինուորականներու և նոցա համախոհից քսակը պարարելու կը ծառայէին։ Երբ նախակրթարանները Զեմստվոյ կոչուած գաւառական Երեսփ. Ժողովոյ յանձնուեցան, այս կարգի մեծամեծ գեղծմանք հետզհետէ երեւան եկան։ 1872ին երբ Բեգրսպուրգի Քաղաքապետութիւն ստանձնեց մայրաքաղաքին դպրոցաց վարչութիւնը, տեսաւ որ արձանագրեալ 16 դպրոցներու 3ը գոյութիւն չունէին բնաւ, և մնացեալց մէջ միայն մէկ հատ նախակրթարան բուսելու արժէք ունէր։ Այս նախակրթարանց ոմանք վարժապետ ունէին բայց աշակերտ չունէին. այլք աշակերտ ունէին բայց վարժապետ չունէին, և չէնքերն այնպէս աւերեալ վիճակի մէջ էին, որ Քաղաքապետութիւնը պարտաւորեցաւ ամեն ինչ ի նորոյ կազմել և յարդարել։ Բայց այս դպրոցք աւելի քան 100 տարի առաջ հիմնեալ էին ձեռամբ Կայսրուհւոյն, և անկէ ի վեր պետական հսկողութեան ներքեւ գտնուած էին։

Եթէ, տակաւին 12 տարի առաջ, այս էր նախակրթութեան վիճակը մայրաքաղաքին մէջ, դիւրին է հասկնալ թէ ինչ էր գաւառաց մէջ։ Ուր որ նախակրթարան մը կար, կամ մանաւորաց և կամ Զեմստվոներու ջանից արդիւնք էր։ Կառավարական միջամտութեան նպատակն էր աւելի արգելք յարուցանել ռուս ժողովրդին կրթական աշխատանց դէմ քան խրախուսել զայն։ 1859ին ուսեալ դասերը նոր եռանդ մը սկսան ցոյց տալ, տեսնելով թէ միլիոնաւոր Ռուսք ազատագրութիւն ըստանալու վրայ էին։ Կիրաղէին ամեն տեսակ բարենորոգում, և մանաւանդ կուզէին բան մ'ընել կրթութեան համար այն խեղճ գիւղացւոյ որք չատ չանցած ազատ և անկախ քաղաքացւոյ իրաւունքները պիտի ստանային։ Երիտասարդներն այն ատեն նոմանչ ազնուորութեամբ յարեցան կրթական գաղափարին, որչափ յետոյ ընկերվարական գաղափարին։ Ցղայոց յատուկ դպրոցներու հաստատումը բաւ չէր գոհացնել այս բաղձանքներ։ Ամբողջ սերունդ մը պարտ էր անցնիլ, մինչեւ որ

այդ դպրոցաց մէջ տրուած կրթութեան ազդեցութիւնն զգալի լիներ։ Ի՞նչ կարելի էր ընել հայրերն ու մայրերը կրթելու համար, որպէս զի նոր ընկերութեան արժանաւոր անդամներ լինէին։ Այս հարցման պատասխանն եղաւ կիրակնօրեայ դպրոցաց բացումն ամեն կարեւոր քաղաքի մէջ։ Երկու սեռէ երիտասարդութիւնք մեծ եռանդեամբ գործի ձեռնարկեցին, և ընտիր արդիւնքներ տեսնուեցան չատ չանցած։ Միայն Օռէնբայի մէջ, տարւոյ մը միջոցին, 600 անձինք յանձն առին ձրիապէս ուսուցանել։ Բայց կառավարութիւնն սաստիկ երկիւղ կրեց ի տես առաջադիմական եռանդեան։ Կը խորհէր թէ սլաւիսի սարսափելի հետեւանք պիտի ունենար աղքատին և հարուստին, տգիտին և գիտունին այսպէս իրարու խառնուիլն։ Ուստի, 1862 տարւոյ աշնան կիրակնօրեայ վարժարանք ջնջուեցան Զարին հրամանաւ։ Այսպէս վերջացաւ պատուական գործ մը։

Երկու տարի յետոյ, լաւ անօրինութիւն մ'եղաւ։ Նախակրթարանաց հսկողութիւնն յանձնուեցաւ Զեմստվոներուն և ուրիշ տեղական մարմիններու։ Ամեն գաւառի մէջ Դպրոցական կամ Ուսումնական խորհուրդ մը հաստատեցաւ, 6 անդամներէ բաղկացեալ, որոց 3ը Զեմստվոյէն և քաղաքային խորհրդէն անուանուեր, 3ն ալ տեղական ժողովրդէն ընտրեալ։ Այս խորհրդոյ վրայ հսկողութիւն ի գործ կը դնէր գաւառական խորհուրդ մը կազմեալ 5 անդամներէ, որոց 2ը կը ներկայացնէին Զեմստվոն և 2ը Զինուորական դասն։ Տիւդերդր անդամն էր տեղւոյն եւպիսկոպոսը, կամ նորա փոխանորդն, որոյ յատուկ պաշտօնն էր հոգ տանիլ որ դպրոցաց մէջ առանձեալ կրթութիւնը կրօնի պատուիրանաց և առակասէր հոգեւորականաց պահպանմանց համաձայն լիներ։ Եպիսկոպոսը տեսչութիւն կը ստանար և հրահանգ կը ղրկէր ձեռամբ գիւղական քահանայից, որք արտօնեալ էին գիւղացիներն այցելել և հրահանգներ տալ վարժապետաց, և եթէ առնք քահանային խօսքը մտիկ չընէին, անոնց գէմ պաշտօնապէս բողոք բառնալ։ Բայց ուրիշ հեռագրեալ պաշտօնեայ մը, ոչ ալ Զեռոմսկիներ չատ չէին զրաղեր այսպիսի դպրոցական գործով և խորհրդոյ սիւռեներուն ներկայ չէին գտնուեր։ Դպրոցաց վարչութիւնն արդեամբ Զեմստվոներուն ձեռքը թողուած էր։ Նոր

հսկողներ, գիւղային շրջանակները (*) կամովին նոյնպէս կը նպաստեն նախակրթարանաց պահպանման, որչափ Զեմստվոն և Կառավարութիւնն ի միասին առնեալ։ Այս դպրոցաց համար տարին պէտք եղած 7½ միլիոն ռուպլի գումարին գիւղացիք կը վճարեն 100էն 41ը, Զեմստվոյ 34, Կայսերական կառավարութիւնք 14, և մնացեալ անհատք (մեծ կալուածատէրք մանաւանդ) 11 առ 100։ Դիտելու արժանի երեւոյթ մ'է թէ, այն գաւառներ որք մեծագոյն զոհողութիւններ կրնեն կրթութեան յառաջացման համար, ճիշդ նոյն գաւառներ են որոց Զեմստվոներուն մէջ գիւղացիք առաւելագոյն երեսփոխաններ ունեն։ Քաղաքներն ալ, մանաւանդ Բեգրսպուրգ, զրաւոր ջնջելիք բրած են ժողովրդեան մէջ կրթութիւնը ծաւալելու։ 1864 ի 13 խեղճ դպրոցներն 1882 ին փոխուած էին 156 բնտիր դպրոցներու, վիպոյեալ ուսուցիչներով և երկու սեռէ 6,000 ուսանողներով։ Մեր անցեալ չորեքշաբթի աւուր թուոյ ռուսական բաներին մէջ ալ ծանուցինք թէ այս տարի 23 նախնական դպրոցներ եւս բացուած են Բեգրսպուրգի քաղաքային խորհրդոյ որոշմամբ։ Թամպովի գաւառն, որ Զեմստվոյն հաստատուելէն առաջ ունէր 174 նախակրթարաններ 7,700 աշակերտով, այժմ 500 դպրոց ունի 27,000 աշակերտով։ 1860ին Նիժնի Նովկորոտ ունէր 28 դպրոց և 1,500 աշակերտ։ 20 տարի յետոյ գաւառին Զեմստվոյն կազմակերպած էր 337 դպրոցներ, յորս իբր 12,000 աշակերտք կը ստանային կրթութեան տարրերն։ Այս առաջադիմութիւն ամեն պարագայի մէջ նշանաւոր պիտի համարուէր, բայց երբ ինկատ առնուին կառավարութեան կողմէ յարուցեալ դժուարութիւնք և պաշտօնատարաց դասուն կողմէ Զեմստվոներուն դէմ հանուած արգելքներն, այդ առաջադիմութիւն հրաշալի կրնայ համարուիլ։ Կառավարութիւնն կարի սակաւ շարհ կը ցուցնէ Համալսարաններուն և բարձրագոյն դպրոցներուն, զորս կոչկանգ ելլու համար ամեն միջոց ի գործ կը դնէ, ինչպէս ուրիշ տեսութեան մէջ մէկ ցոյց պիտի տանք։ Բայց նախնական դպրոցներուն աւելի եւս այդհամարհանք կը նայի։

Զեմստվոյը հաշիւ սկսած էին կրթական վերահսկողութեան գործն երբ Նախարարութեան կողմէ ընդդիմութեան

(*) · Քոմէն, Ռուսահայոց բառով Հանդէս։

հանուակ, գիւղային շրջանակները (*) կամովին նոյնպէս կը նպաստեն նախակրթարանաց պահպանման, որչափ Զեմստվոն և Կառավարութիւնն ի միասին առնեալ։ Այս դպրոցաց համար տարին պէտք եղած 7½ միլիոն ռուպլի գումարին գիւղացիք կը վճարեն 100էն 41ը, Զեմստվոյ 34, Կայսերական կառավարութիւնք 14, և մնացեալ անհատք (մեծ կալուածատէրք մանաւանդ) 11 առ 100։ Դիտելու արժանի երեւոյթ մ'է թէ, այն գաւառներ որք մեծագոյն զոհողութիւններ կրնեն կրթութեան յառաջացման համար, ճիշդ նոյն գաւառներ են որոց Զեմստվոներուն մէջ գիւղացիք առաւելագոյն երեսփոխաններ ունեն։ Քաղաքներն ալ, մանաւանդ Բեգրսպուրգ, զրաւոր ջնջելիք բրած են ժողովրդեան մէջ կրթութիւնը ծաւալելու։ 1864 ի 13 խեղճ դպրոցներն 1882 ին փոխուած էին 156 բնտիր դպրոցներու, վիպոյեալ ուսուցիչներով և երկու սեռէ 6,000 ուսանողներով։ Մեր անցեալ չորեքշաբթի աւուր թուոյ ռուսական բաներին մէջ ալ ծանուցինք թէ այս տարի 23 նախնական դպրոցներ եւս բացուած են Բեգրսպուրգի քաղաքային խորհրդոյ որոշմամբ։ Թամպովի գաւառն, որ Զեմստվոյն հաստատուելէն առաջ ունէր 174 նախակրթարաններ 7,700 աշակերտով, այժմ 500 դպրոց ունի 27,000 աշակերտով։ 1860ին Նիժնի Նովկորոտ ունէր 28 դպրոց և 1,500 աշակերտ։ 20 տարի յետոյ գաւառին Զեմստվոյն կազմակերպած էր 337 դպրոցներ, յորս իբր 12,000 աշակերտք կը ստանային կրթութեան տարրերն։ Այս առաջադիմութիւն ամեն պարագայի մէջ նշանաւոր պիտի համարուէր, բայց երբ ինկատ առնուին կառավարութեան կողմէ յարուցեալ դժուարութիւնք և պաշտօնատարաց դասուն կողմէ Զեմստվոներուն դէմ հանուած արգելքներն, այդ առաջադիմութիւն հրաշալի կրնայ համարուիլ։ Կառավարութիւնն կարի սակաւ շարհ կը ցուցնէ Համալսարաններուն և բարձրագոյն դպրոցներուն, զորս կոչկանգ ելլու համար ամեն միջոց ի գործ կը դնէ, ինչպէս ուրիշ տեսութեան մէջ մէկ ցոյց պիտի տանք։ Բայց նախնական դպրոցներուն աւելի եւս այդհամարհանք կը նայի։

Զեմստվոյը հաշիւ սկսած էին կրթական վերահսկողութեան գործն երբ Նախարարութեան կողմէ ընդդիմութեան

(*) · Քոմէն, Ռուսահայոց բառով Հանդէս։

բախեցան։ Նորա մեծագոյն պէտքն էին լաւ ուսուցիչք, ուստի արտօնութիւն կը խնդրէին ուսուցչաց բարձրագոյն կրթարաններ հաստատելու։ Երկու տարի սպասելէ և տասնեակ ազերագրեր ներկայելէ յետոյ, ժամանակին կրթական նախարար Պ. Կոլոմնինէ արտօնութիւն ստանալու վրայ էին, երբ (1866ին) սպանութեան առաջին փորձն եղաւ Կայսեր դէմ. եղելութիւնմ, որոյ հետեւանքն եղաւ Դոլգոյ կոմսին նախարարութեան մէջ մտնելը կրթական նախարարի պաշտօնով։ Իւր առաջին գործ եղաւ արգիլել առաջադրեալ վարժարանոցներուն բացումն, և 1867 ին առ Զարն ուղղեալ տեղեկագրովն ի պատիւ անձին կը գրէր յեղափոխական այդպիսի վնասակար խորհուրդ մ'ի գերեւ հանած լինելու։ Դոլգոյ կոմսին կարծեօք, վարժարանոցք, հանրավարական դաղափարաց յուշման կեդրոններ լինելէ զատ, ռուս տղայոց միտքերն յեղափոխական տեսութեամբ պղտորելու միջոց պիտի լինէին։ Հինգ երկար տարիներ Նախարարութիւնն ունին չդրաւ Զեմստվոներու աղաչանաց ուշադրութեանց, որք պարտաւորուած էին ուսուցիչ փնտռել ամեն կողմ և գոհ լինել իրենց ձեռք անցածներով, և այսպէս կը պահէին գիւղաւոր և լուսաւոր ուսուցիչներէն չատերն ալ, որք գրեթէ իրենց աշակերտաց չափ տգէտ էին։ Բայց 1870 ի դեկտեմբերն հրաշալի փոփոխութիւն մը յառաջ բերին բաղմամարմնի մէջ, և այսպիսեաց կարդէն երնակ Դոլգոյ կոմսը։ Գերմանիոյ ուսեալ բարոյք և գրագէտ զինուորք հեղեղի մը պէս որշուեցին Հեռնոս գետի ափունքէն մինչեւ Ագրանդեան Ովկիանու եզերքն, և ընդհանրապէս դիտողութիւն եղաւ թէ Վէսթֆի, Կրավլոդի և Սրատաի յաղթութիւնները վատկուած են ոչ թէ Մոլդքէ կոմսի սենեկին մէջ, այլ գերմանական Հայրենեաց դպրոցներուն մէջ։ Բայց ժամ Զարին խորհրդակցներէն ոմանք, մանաւանդ պատերազմական նախարարն սկսան մտածել թէ կարդալ և գրել գիտնալով մարդ գէշ զինուոր չլիներ։ ուստի, վարժապետանոցներ հաստատելու արգելքը վերցաւ։ Այժմ Ռուսիա 62 վարժապետանոցներ ունի։ Բայց Դոլգոյ կոմսն հարկիս առջեւ չուզելով միայն տեղի տուած էր, և Զեմստվոներէն ոմանք, (օրինակի համար Բոդոլսկոյինը,) դեռ չեն կրցած ստանալ արտօնու-

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(24)(

ՕՐԻՊԻՒՆՔ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՒԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՖՈՒԻ ԻՍՏԱՒՆՔ ԿԸ ՍԱՍԿԷ

Ե.

Սակայն ապահովութեան պետն իւր օժանդակին վրայ բացարձակ վստահութիւն մ'ունէր, և թերևս կը կարծէր թէ այս ճարտարամիտ լրտեսին ձեռնարկներն ու մտահոգութիւններն առնուազն կապակցութիւն ունէին իրեն յանձնուած հետախուզութեան գործին հետ։ Ինչ և իցէ, Պ. ոք Թէնշպրէ իւր հանդարտութիւնը կատարեալ պէտք դտած էր՝ երբոր իւր կառքը կեցաւ այն շէնքին առջև, ուր զետեղուած են Օրլէանի երկաթուղւոյն ընկերութեան գործոն պաշտօնեայք։

Կը ճանչէր երկաթուղւոյն վարչութիւնն և քաջ գիտէր թէ որո՛ն պէտք էր դիմել իւր վնասած մարդուն վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար, ուրեմն ուղիղ ճանապարհ մը ընտրեց։ Ամենուն գիտնալի մարդ մ'ունի զոր կը պաշտէ և ինք կը մեծցնէ։ Իւր միակ պակասութիւնն այս է, բայց պակասութիւն է, վասն զի վարկեան մը չբաժնուիր անկէ։ Պաշտօն կատարած ժամանակ իսկ իւր հետ կը պտրցնէ, և մեր ալ այք կը դնենք այս կանոնապանցութեան վրայ։

Այսօր երկաթուղւոյ ճանրուն վրայ է, և տարակոյս չունիմ որ իւր փոքրիկ ապիկին ալ հետն է։

— Կընա՞մ երթալ հետը խօսիլ հիմա առանց արգելք լինելու անոր աշխատութեան։

— Կատարելապէս։ Մ'կը կրնեմ ձեզ հետ որ մինչև աքծանը (կառամբին չաւիղը փսխելու տեղը) տանի ձեզ, ուր կաշխատի Քամպրըմէր։

Կաղաչեմ ձեզ միայն որ աղջիկը չը վախցնէք. մեր երես եկած տգան է նա։

— Մի՛ վախնար այդ մասին, բաւականով Պ. ոք Թէնշպրէ։ Ցոյժ փսրը է, այնպէս չէ՞։

— Նոր վեց տարու եղաւ։

— Օ՛, ուրեմն խօսք կուտամ ձեզ թէ և ոչ իսկ պիտի նշմարէ թէ կը հարցաքննեմ զիւր հայր։

Կրնա՞մ հարցնել ձեզ թէ ի՞նչ է այդ Քամպրըմէրի կատարած պաշտօնն։

— Աքծանոց է, դժուարին արհեստ մը, և վարձքն ալ յոյժ քիչ, կը խնամանիմ։

Քանի՞ որս ժամուն տասներկուքն անձրեւի, հովի, ձիւնի կամ արեւուն ներքեւ կ'անցուցնէ եղանակներուն համեմատ, խում մը միայն ապաստան ունենալով, ուստիկ ամեն վայրկեան դուրս ելնելու հարկադրուած է աքծանոր դարձուցնելու համար։

Բրած աշխատութիւնը մեծ ուժի կարօտ չէ, բայց դարձեալ դժուարին է. ուշմութիւն և անդուլ ուշադրութիւն հարկ է։

Այս պատճառաւ մեր աքծանողները մեր լաւագոյն գործակալաց մէջն կ'ընարուին։

Շատ դարգ է այս։ Կառավարբ մը տրուած սիրալ ուղղութիւն մը հարիւր ներով ուզեր իմանալ կուդարկէ, և այդ ուղղութիւն բացարձակապէս աքծանողէն կախում ունի։

— Կը հաւատամ՝ ձեր խօսքին և կը ջանամ որ վտանգի մէջ չիմնայ։ բաւ Պ. ոք Թէնշպրէ։ Պարզ ձեւակերպութիւն մ'է բրածս... քանի մը տեղեկութիւններ քաղել, որոց պէտք ունիմ։ Ամենայնեալ է, կարծեմ։

— Ոչ, քանի տարիէ ի վեր մեռած է կինը, զոր շատ կը սիրէր և որ բաւական լաւ ընտանիքէ մ'էր։ Անկից աղջիկ մ'ունի զոր կը պաշտէ և ինք կը մեծցնէ։ Իւր միակ պակասութիւնն այս է, բայց պակասութիւն է, վասն զի վայրկեան մը չբաժնուիր անկէ։ Պաշտօն կատարած ժամանակ իսկ իւր հետ կը պտրցնէ, և մեր ալ այք կը դնենք այս կանոնապանցութեան վրայ։

Այսօր երկաթուղւոյ ճանրուն վրայ է, և տարակոյս չունիմ որ իւր փոքրիկ ապիկին ալ հետն է։

— Կընա՞մ երթալ հետը խօսիլ հիմա առանց արգելք լինելու անոր աշխատութեան։

— Կատարելապէս։ Մ'կը կրնեմ ձեզ հետ որ մինչև աքծանը (կառամբին չաւիղը փսխելու տեղը) տանի ձեզ, ուր կաշխատի Քամպրըմէր։

Կաղաչեմ ձեզ միայն որ աղջիկը չը վախցնէք. մեր երես եկած տգան է նա։

— Մի՛ վախնար այդ մասին, բաւականով Պ. ոք Թէնշպրէ։ Ցոյժ փսրը է, այնպէս չէ՞։

— Նոր վեց տարու եղաւ։

— Օ՛, ուրեմն խօսք կուտամ ձեզ թէ և ոչ իսկ պիտի նշմարէ թէ կը հարցաքննեմ զիւր հայր։

Կրնա՞մ հարցնել ձեզ թէ ի՞նչ է այդ Քամպրըմէրի կատարած պաշտօնն։

— Աքծանոց է, դժուարին արհեստ մը, և վարձքն ալ յոյժ քիչ, կը խնամանիմ։

Քանի՞ որս ժամուն տասներկուքն անձրեւի, հովի, ձիւնի կամ արեւուն ներքեւ կ'անցուցնէ եղանակներուն համ

թիւն։ Այս ընտիր հաստատութիւնք, անգամ մը բացուելէ յետոյ, պաշտօնական կասկածանաց և խիստ հսկողութեան առարկայ կը լինին. մի կողմէ պետական ոստիկանութիւնը, միւս կողմէ հանրային կրթութեան ոստիկանութիւնն անդադար աչք կը անկեն անոնց վրայ, և լաւագոյն աշակերտներն յանախ բանտ կամ Սիպերիա կը ղրկեն։

ՁԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՀՈԼԱՆԴԱ. Գերմանիոյ մի կողմէ Ֆրանսայի մօտենալն և միւս կողմէ Անգլիոյ հակառակ դիրք մը բռնելն ըստ ոմանց կը բացատրուի Հոլանդայի խնդրով։ Գերմանիա երկար ժամանակէ հետէ աչք տնկած է Հոլանդայի վրայ։ Պիսմարք իշխանին տեսութեամբ, ո՛րչափ կարեւոր է հեռաւոր գաղթականութիւններ ձեռք անցուցեալ Գերմանիոյ ժողովրդեան աւելորդ մասին հաստատման համար, նորնչափ և աւելի կարեւոր է ձեռք անցուցեալ Հոլանդան իւր դեղեցիկ և մեծ նաւահանգիստներով, որք Ովկիանոսի հետ աւելի կանոնաւոր յարաբերութեան մը մէջ կրնան դնել Գերմանիան։ Անգլիա և Ֆրանսա չեն ուզեր թնաւ որ Հոլանդա Գերմանիոյ ձեռքն անցնի։ Բուն որ իրեն դէմ ունենայ այն երկու սրեւմտեան Տէրութիւններ, Գերմանիա չի կրնար իրացնել իւր դիտումներ Հոլանդայի վրայ։ Բայց եթէ փոխարինութեամբ մը իւր կողմ շահի Ֆրանսան, այս երկու Տէրութիւնք միանալով կրնան թերեւս ի դերեւ հանել Անգլիոյ ընդդիմութիւնը գերմանական խորհրդոյ յաղողման։ Գուցէ Ֆրանսա գոհ լինի Ազգաս-Լոռէնի մի մասը վերստանալով։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. Երբ զանազան կողմերէ Սուա Մարգարէներու երեւմանլուրեր կ'ստանունք, հետաքրքրաշարժ է իմանալ Թագուլրագրոյն Կ. Պոլսոյ թղթակցէն թէ, թէհրանէ եկած լրոյ նայելով, Սուատնի Մուա Մարգարէին շարժումը բաւական ուշադրութիւն գրաւեր է Պարսկաստանի ժողովրդեան դասերուն մէջ ալ, և թէ Սվահանի մէջ պաշտօնագիր մը տեսնուեր է, որուն համար կ'ըսուի թէ յիշեալ Մէհտիին յայտարարութիւն է, նման այն յայտարարութեան, որոյ օրինակներն անցեալները բրնուեցան Հնդկաստանի մէջ։ Թէև Մէհտիութիւնը Մահմէտականութեանցիի հիւղին յատուկ է առաւելապէս, բայց Պարսկաց կրօնային հեղինակութիւնք յոյժ կը կասկածին եղեր Սուատանի Մէհտիին հարազատութեան վրայ, որոյ նշաններէն ո՛չ մին կը տեսնեն նորա վրայ։ Մին այս նշանաց թէ չնաւեաց վրայ կատարեալ յաղթական տանին է։ Ինչ որ ալ ըսուի Սուատանի Մէհտիին վրայ, չի կրնար անշուշտ ըսուիլ թէ կատարեալ յաղթական տարած է իւր թշնամեաց —Եգիպտացւոց— վրայ։

ԵՐԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. Ամերիկայի մէջ քանի մ'օրէ ի վեր բացուած է «Երկրագործական Ցուցահանդէս» մը։ Այս ցուցահանդէսի դատաւորք առաջին պարգեւ տուին Վիքդորիա Թագուհւոյն՝ այն ընտիր խոզերու համար, որք սնած և պատրաստուած էին Ն. Վեհափառութեան հանդուցեալ ամուսնոյն՝ Ալբերտ իշխանին հաստատած միապա-գարակին մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ. Եւրոպական նախարարութեան մէկ վիճակագրոյն նայելով, վերջին 5 տարուայ մէջ Ռուսիոյ երկրամասերուն ընդհանուր հասոյթն եղած է 1880ին՝ 71 միլիոն ռուբլի, 81ին՝ 67 միլիոն, 82ին՝ 79 միլիոն, 83ին՝ 80 միլիոն, և 84ին՝ 86 միլիոն։ Այս 5 տարուայ մէջ, հասոյթք աւելցած են 20 առ 100, երկրամասերուն գիւղերն ալ 980 վերստ։ Գիւղերուն ամբողջ երկայնութիւնն է այժմ 21, 000 վերստ, որք տարին 30 միլիոն ուղեւոր կը փոխադրեն։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ ԿՈՅՍԵՐՈՒՑ. Հաւատ, որ ծանուցած էր թէ Վիլհէլմ Կայսրը ներկայ չպիտի գտնուի Ռուսաստանի և Ռուսիոյ Կայսերաց տեսակցութեան, այսօր «Ներից Կայսերաց» տեսակցութեան թուականը կը ծանուցանէ մեզ, անուղղակի շրջանակելով իւր նախորդաց տեղեկութիւնն և իմացնելով թէ Վիլհէլմ Կայսրն ալ ներկայ պիտի գտնուի այն տեսակցութեան։ Հետեւապէս, Վիլհէլմ Կայսեր կարծեցեալ բացակայութեան վրայ հիմնեալ ամէն ենթադրութիւնք ի դերեւ կ'ելնեն, և նորէն այժ կը գտնէ այն կարծիք թէ այս երեք Կայսերաց նպատակն է ամրապնդել իրենց նախկին դաշնակցութիւն, և աւելի շէնցնել իրենց ազդեցութիւն Եւրոպայոյ այժմեան քաղաքական խնդրոց վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստ. Սուլթանին բժշկապետ Մավրոեէնի, փաշա երկու պալատականաց հետ՝ ի դիմաց Օգոստ. Սուլթանի՝ շաբաթ օրը Միջագիւղ Ամէն. Ս. Պատրիարք Հօր այցելելով՝ ժամու մը չափ մնաց Նորին բարձր Սրբազնութեան քով, և բժշկական քննութիւններ ալ ըրաւ։ Նոյն օրն և երեկ գարձեալ նշանաւոր բժշկաց խումբ մը Ս. Պատրիարք Հօր այցելելով՝ խորհրդակցեցան և տնօրինութիւններ ըրին։

Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ օրը տագնապ մ'անցուց, բայց գոհութեամբ կիմանամք թէ երեկի ժամ 3էն հետէ անդորը ու լաւ վիճակի մէջ կը գտնուի։

Կրօնական ժողովոյ կողմանէ եկեղեցաց և եկեղեցականաց բարոյական և նիւթական վիճակին բարւոքման մի ջոյները խորհելու պաշտօնով հաստատեալ Ցանձնաժողովն ի նիստ հրաւիրեալ է այսօր ի Պատրիարքարանի։

Այն Ցանձնաժողովոյ անունն է Ցաւոյ Բարեխօսաց Բարեշարժութեան Եկեղեցեաց, և անդամն են.

Դեր. Տ. Խաչէն Ս. Աբբեպս. Նարպէյ.

Դեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Եպս. Ալէքսեան.

Դեր. Տ. Գարեգին Մ. Վ. Սրուանձտեանց

Դեր. Տ. Մաղաքիա Մ. Վ. Օրմանեան

Արժ. Տ. Գարեգին Մ. Վ. Թահմարեան

» Տ. Յովհաննէս Մ. Վ. Արշարունի

» Տ. Յովհաննէս Ա. Բ. Մկրտեան

» Տ. Գրիգոր Ա. Բ. Ադամեան

» Տ. Սուքիաս Ա. Բ. Սահեփանոսեան

Արժ. Տ. Կարապետ Քահ. Սաթեան.

Ասոնցմէ վեցը Կրօնական ժողովոյ անդամակից են և չորսը դուրսէն։

Ինչպէս մեր Շաբաթական Տեսութեան մէջ համառօտիւ նշանակած էինք, ուրբաթ օր ստորագրեցաւ խառն յանձնաժողովոյն տեղեկագիրն, որ ժամանակէ մը հետէ կը զբաղէր յիւսկիւտար Պաղչար Պաշրի գերեզմանատան Հայոց, Յունաց և Հրէից բաժիններն որոշելու։ Այս տեղեկագիր, երեք օրինակ պատրաստուած, կը պարունակէ գերեզմանատան քարտէսն իւր բաժանմունքներով, և յանձնաժողովն ի պրոչմներն՝ վէճի ներքեւ ձգուած կէտերու վրայ։ Հայոց բաժինն է 43,958 քառակուսի, որոյ 23,167 ը Սէլամարդի և 20,791 ն Եէնի-մահալլէի թաղին։ Յունաց բաժինն է 8 859 քառակուսի, Հրէիցն՝ 12,907։ Շատ անգամ վէճեր ծագած էին այս մեծ գերեզմանատան վրայ, և ինչպէս կատարեալ դատարան։ Ներու առջեւ եկած էր։ 1862 էն ց64 Ցօրնք դատ վարեցին՝ պահանջելով 21,873 քառակուսի տեղ։ Հրէայներն ալ 16,250 քառակուսի կը պահանջէին։ Դատարան վերու յիշուած տարածութեամբ տեղ որոշած էր այս երկու ազգաց, բայց անկէ ի վեր զանազան պատճառներով կարելի չէր եղած դատարանին որոշման համեմատ սահմանները գծել։ Գոհացուցիչ է որ կընճռոտոյից խնդիր մը վերջ գտած է այսպէս։

Բայց իւսկիւտարի գերեզմանատան խնդիրն ատ չվերջանար։ Գերեզմանատան պատերը փլած լի՛ եղով, այդ նուիրական վայր ամէն օր կը կոխկռտուի կառքերէ և անցորդներէ, որք իրր փողոցէ մը կ'անցնին անոր մէջէն։ Բազմաց համար զուարճութեան վայր մը դարձած է, և անոր մէջ որճարանք շինուած են։ Եւ որ աւելին է, տեղ տեղ ալ աղտեղութեանց բոյն մ'եղած է։ Ուստի, յանձնաժողովն որոշած է որ ամէն ազգ իւր բաժնին շուրջը պատքաչէ։ Յայնք և Հրէայք անմիջապէս գործի պիտի սկսին։ Ազգային պատիւն և գերեզմանատանց նկատմամբ տածել հարկ եղած բարեպաշտական յարգանքը կը պահանջեն, որ Հայք եւս չթերանան իրենց յանձնառութեան մէջ, և փութան իրենց բաժնին ինկած մասը շինել։ Առ այս ծախք կը հայուի 500 ոսկի։ 3 կանգուն բարձրութեամբ պատ մը շինելու համար։ Այս գումար պիտի հանգանակուի Եէնի-Մահալլէի, Սէլամարդի, Իճատիէի և Դանդիսնեգրի Հայոցմէն, և նաեւ ուրիշ թաղերու ազգայինքն։ Որովհետեւ Իսկիւտարի գրաս բնակող ազգայիններ կան որք թաղ և գերեզման ունին Պաղչարպաշրի գերեզմանատան մէջ։

Կը յուսանք որ ազգայինք սիրայօժար պիտի մասնակցին այս հանգանակութեան։ Մանաւանդ Իսկիւտարի և Գուզկունճուգի ազգայինք անչուշտ գովելի նախանձով մը պիտի մղին Բերայի ազգայնոց հետ՝ իրենց դերեզմանատունը վերը ի շուտ վայելուչ վիճակի մ'ի դնելու համար։

Լրագրոյս արտօնատէր և վարչական Խորհրդոյ անդամ Տամատեան Սահեան էֆէնտի՝ ընդ Իսկուտի օրիորդի Պապայեան ամուսնութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ վայելուչ շքով։ Խմբագրութիւնս շնորհաւորելով, բարօրութիւն կը մաղթէ նորապսակ ամուսնոց համար։

Իսմիրէն կը գրեն «Արձագանք»ի.

«Այս վերջին ժամանակները Ալաշկերտի կողմերը բնակուած հայերի մէջ մեր ազգային աւանդական տեղ յատկութիւններից մէկը — գաղթականութիւնը կարծես ուզում է իւր նշանները ցոյց տալ. գաղթականութիւն, որ — ինչպէս կը տեսնենք, չատ անգամ առաջանում է շնչին պատճառներից, այնպէս որ քիչ է մնում մի տեսակ փոքրոգութեան ցաւով վարակման երեւոյթներ ընծայեն տաճկահպատակ մեր հայրենակիցներին։ Մօտ հարիւր ընտանիք՝ բաւական ունեւոր և հարուստ գիւղից, ուր լիովացուց և մանաւանդ այդ գաղթող ընտանեաց վիճակը նիւթականապէս աւելի ան թէ ապահով է, ցանկութիւն են յայտնել գաղթելու Ղարսի նահանգ։

«Այսպէս այդ հարիւր ընտանիքը իւր միից մի քանի մարդ պատուաւոր ընտրեալ, ուղարկում է Ղարսի նահանգապետին, նոյնպէս բարեշարժութեան եկեղեցեաց, և անդամն են.

Դեր. Տ. Խաչէն Ս. Աբբեպս. Նարպէյ.

Դեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Եպս. Ալէքսեան.

Դեր. Տ. Դարեգին Մ. Վ. Սրուանձտեանց

Դեր. Տ. Մաղաքիա Մ. Վ. Օրմանեան

Արժ. Տ. Գարեգին Մ. Վ. Թահմարեան

» Տ. Յովհաննէս Մ. Վ. Արշարունի

» Տ. Յովհաննէս Ա. Բ. Մկրտեան

» Տ. Գրիգոր Ա. Բ. Ադամեան

» Տ. Սուքիաս Ա. Բ. Սահեփանոսեան

Արժ. Տ. Կարապետ Քահ. Սաթեան. Ասոնցմէ վեցը Կրօնական ժողովոյ անդամակից են և չորսը դուրսէն։

Ինչպէս մեր Շաբաթական Տեսութեան մէջ համառօտիւ նշանակած էինք, ուրբաթ օր ստորագրեցաւ խառն յանձնաժողովոյն տեղեկագիրն, որ ժամանակէ մը հետէ կը զբաղէր յիւսկիւտար Պաղչար Պաշրի գերեզմանատան Հայոց, Յունաց և Հրէից բաժիններն որոշելու։ Այս տեղեկագիր, երեք օրինակ պատրաստուած, կը պարունակէ գերեզմանատան քարտէսն իւր բաժանմունքներով, և յանձնաժողովն ի պրոչմներն՝ վէճի ներքեւ ձգուած կէտերու վրայ։ Հայոց բաժինն է 43,958 քառակուսի, որոյ 23,167 ը Սէլամարդի և 20,791 ն Եէնի-մահալլէի թաղին։ Յունաց բաժինն է 8 859 քառակուսի, Հրէիցն՝ 12,907։ Շատ անգամ վէճեր ծագած էին այս մեծ գերեզմանատան վրայ, և ինչպէս կատարեալ դատարան։ Ներու առջեւ եկած էր։ 1862 էն ց64 Ցօրնք դատ վարեցին՝ պահանջելով 21,873 քառակուսի տեղ։ Հրէայներն ալ 16,250 քառակուսի կը պահանջէին։ Դատարան վերու յիշուած տարածութեամբ տեղ որոշած էր այս երկու ազգաց, բայց անկէ ի վեր զանազան պատճառներով կարելի չէր եղած դատարանին որոշման համեմատ սահմանները գծել։ Գոհացուցիչ է որ կընճռոտոյից խնդիր մը վերջ գտած է այսպէս։

Բայց Իսկիւտարի գերեզմանատան խնդիրն ատ չվերջանար։ Գերեզմանատան պատերը փլած լի՛ եղով, այդ նուիրական վայր ամէն օր կը կոխկռտուի կառքերէ և անցորդներէ, որք իրր փողոցէ մը կ'անցնին անոր մէջէն։ Բազմաց համար զուարճութեան վայր մը դարձած է, և անոր մէջ որճարանք շինուած են։ Եւ որ աւելին է, տեղ տեղ ալ աղտեղութեանց բոյն մ'եղած է։ Ուստի, յանձնաժողովն որոշած է որ ամէն ազգ իւր բաժնին շուրջը պատքաչէ։ Յայնք և Հրէայք անմիջապէս գործի պիտի սկսին։ Ազգային պատիւն և գերեզմանատանց նկատմամբ տածել հարկ եղած բարեպաշտական յարգանքը կը պահանջեն, որ Հայք եւս չթերանան իրենց յանձնառութեան մէջ, և փութան իրենց բաժնին ինկած մասը շինել։ Առ այս ծախք կը հայուի 500 ոսկի։ 3 կանգուն բարձրութեամբ պատ մը շինելու համար։ Այս գումար պիտի հանգանակուի Եէնի-Մահալլէի, Սէլամարդի, Իճատիէի և Դանդիսնեգրի Հայոցմէն, և նաեւ ուրիշ թաղերու ազգայինքն։ Որովհետեւ Իսկիւտարի գրաս բնակող ազգայիններ կան որք թաղ և գերեզման ունին Պաղչարպաշրի գերեզմանատան մէջ։

Կը յուսանք որ ազգայինք սիրայօժար պիտի մասնակցին այս հանգանակութեան։ Մանաւանդ Իսկիւտարի և Գուզկունճուգի ազգայինք անչուշտ գովելի նախանձով մը պիտի մղին Բերայի ազգայնոց հետ՝ իրենց գերեզմանատունը վերը ի շուտ վայելուչ վիճակի մ'ի դնելու համար։

Լրագրոյս արտօնատէր և վարչական Խորհրդոյ անդամ Տամատեան Սահեան էֆէնտի՝ ընդ Իսկուտի օրիորդի Պապայեան ամուսնութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ վայելուչ շքով։ Խմբագրութիւնս շնորհաւորելով, բարօրութիւն կը մաղթէ նորապսակ ամուսնոց համար։

Իսմիրէն կը գրեն «Արձագանք»ի.

«Այս վերջին ժամանակները Ալաշկերտի կողմերը բնակուած հայերի մէջ մեր ազգային աւանդական տեղ յատկութիւններից մէկը — գաղթականութիւնը կարծես ուզում է իւր նշանները ցոյց տալ. գաղթականութիւն, որ — ինչպէս կը տեսնենք, չատ անգամ առաջանում է շնչին պատճառներից, այնպէս որ քիչ է մնում մի տեսակ փոքրոգութեան ցաւով վարակման երեւոյթներ ընծայեն տաճկահպատակ մեր հայրենակիցներին։ Մօտ հարիւր ընտանիք՝ բաւական ունեւոր և հարուստ գիւղից, ուր լիովացուց և մանաւանդ այդ գաղթող ընտանեաց վիճակը նիւթականապէս աւելի ան թէ ապահով է, ցանկութիւն են յայտնել գաղթելու Ղարսի նահանգ։

«Այսպէս այդ հարիւր ընտանիքը իւր միից մի քանի մարդ պատուաւոր ընտրեալ, ուղարկում է Ղարսի նահանգապետին, որ բարեհաճէ կարգադրութիւն անել իրանց տեղ տալու այդ նահանգի մէջ։ Ղարսի նահանգապետը ուղղում է նոցա դէպի Թիֆլիս իրանց ցանկութիւնը յայտնելու այդ տեղի իշխանութեանը։ Մինչ այս մինչ այն այդ պատգամաւորները, երեք թէ չորս հոգի, մի Մշեցու խորհրդով և դրեթէ պատահաբար գնում են Թիֆլիսի Թուրքաց ընդհանուր հիւպատոսի տեղակալ Խան-Բէյի մօտ և յայտնում են իրանց միտքը։

«Հիւպատոսի տեղակալ Խան-Բէյը, որ ինչպէս լսած ենք մարդասէր եւ արդարամիտ մարդ է, լսելով սոցա դաղթելու պատճառները, ուզում է համոզել, որ այդպիսի չնչին պատճառների համար չարժէ գաղթականութեան վատ և ժողովրդավնաս մի ջոյի դիմել, մանաւանդ որ գաղթող դիզազիք բաւական ունեւոր վիճակից են եւ չպիտի դժուարանան մարդագուրկ տարեկան մէկ կամ երկու բուսլի տուրք տալ կառավարութեանը և թէ թող վերադառնան իրենց հայրենիքը և ինքը հիւպատոսի տեղակալը կարգադրութիւն կանէ, որ կարելի եղածին չափ բարւոքուի նոցա վիճակը։ Իրանց հայրենիքում՝ իմաց տալով այս մասին ում որ հարկ է։

«Ինչ է, պատգամաւորները յանձնելով իրանց կանքի մէջ, վերջապէս թուքաց ընդհանուր հիւպատոսի տեղակալը յայտնեցնում է տեղիս իշխանութեան ձեռքով ուղարկել սոցա մինչեւ սահմանը և սոցա իրանց երկիրը։ Պէտք է յուսալ, որ իշխանութիւնը կարելի թուրք պաշտօնեայի բարեկիրթ անձ լինելը և լաւ յատկութիւնը — ինչպէս պատմած են մեզ — հարկ եղած միջոցները ձեռք կ'առնուին թէ այդ տեսակ այսինքն գաղթականութեան ցաւով վարակուածների և թէ առ հասարակ Աշխէրի կողմերը բնակուած հայերի վիճակը բարւոքելու, սպասելով աւելի յաջող և բարեկեցիկ օրերին։»

Աւիթապէն կը գրեն առ մեզ։

«Տեղս, Ամերիկացւոց կառուցեալ, կեդրոնական Թուրքիոյ վարչարանի (Վիլէյեթի) մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ երկու օր։

«Առաջին աւուր հանդէսն ուրիշ բան չէր բայց եթէ վայելչախօսական մրցում մը, երեք խումբք կատարեցին երեք լեզուաւ. հայախօս խումբն կը կազմէին, Ղազար Պիրառուրեան, Աստուր Եուսիֆեան, Հրանտ Հէքիմեան. և թրքախօսք էին, Հասարբաշում Յակոբեան, Յովհաննէս Փափազեան, Պետրոս Թոփչեան. իսկ երրորդ խումբն խօսեցաւ Անդրանիկ, յորում էին Եիրչա Բուսպեան, Արամ Մարաչեան, և Աբրահամ Սէղլէմեան։

«Հանդէսն վարժարանի վերատեսուչ և Ամերիկացւոց հիւպատոս Մրսթր Թրոպրիճի մասակցութեան ներքեւ էր միշտ։

«Երկրորդ օրը Պատ. Մարտիրոս Պօղեաղարեան մայթանք մ'արտասանեց և ձայնաւոր աշակերտք Թրքերէն հայր մեր մը երգեցին երբ վերատեսուչն յոտն կանգնեալ ընթերցաւ տարի կարգի աշակերտներն մի առ մի յաջեան դրաւիրեց որք զանազան նիւթերու վրայ ճառեցին տեղական լեզուաւ։

Եւ ընթացաւարաք էին՝

1. Գէորգ Խրլոփեան, նիւթն էր «Երկնակութեան ապիւրներէն մի քանին»։

2. Սարգիս Մարգարեան, նիւթն էր, «Մարդ բնութեան իշխանն է»։

3. Տիգրան Սիմոնեան, նիւթն էր, «Ամէն մարդ տեսակ մը հեռք ունի»։

4. Միշել Անթամի, նիւթն էր, «Քաղաքականութեան համար սէր և բարոյականութիւն»։

5. Հասարբաշում Յակոբեան, նիւթն էր, «Մեր յաջողութեան միջոցներէն մի քանին»։

6. Եղիշա Բուսպեան, նիւթն էր, «Քրիստոնէութիւն և քաղաքականութիւն»։

Յետ այսորիկ, Ա. աւուր վայելչախօսական մրցման մէջ գտնուող աշակերտներէն մրցանակի արժանիներ ընտրեալ յանձնաժողովոյ ատենապետեր Մսթր Քրիսթի ոտքի ելլելով, առանց մրցանակի մանրք աշխատց քաղաքական քանի մի խօսք ուղղելէն վերի, հայախօս խմբէն Ղազար Պիրառուրեանի, երկրորդ խմբէն Հասարբաշում Յակոբեանի, և երրորդէն Եղիշա Բուսպեանի, մրցանակներ տուաւ և այլ աշակերտաց յատուկ գասերու համար ուրիշ ընծայներ բաշխուեցան։ Եւ յետոյ վերոյիշեալ ընթացարարքներ իւրեանց վիրայականներն յանձնելով, Վահան Քիւրքճեանի վիրայականն եւս իւր ընտանեաց յանձնել որոշեցին, զի, այս վերջինը թէ դպէտ ընթացարարներէն էր, սակայն կարեւոր գործով մի քաղաքէն ի Պոխ ուղղուած էր։ Վարժարանի բ՛ չիական մէկ մեկ ընթացաւարտ միայն գտնուելուն՝ այս տարի միայն մէկ բժիշկ աւելցաւ բժշկաց թուոյն վրայ և էր Իսուբէն Հէքիմեան որ ստացաւ զիր վկայական։

«Պարգևները բաշխուելուն յաջորդ եղին, Պէյճեան Այիքսան, և Պատ. Գրիգորեան Յովհաննէս էֆէնտիներու ազդու և սրտագրաւ ատենաբանութիւնները որք խոր արգաւորութիւններ որոն ունկնդրաց վրայ։ Հանդիսականք, քաղաքիս գաւազագ Ռիսթէմ էֆ. որ վերջին հասաւ, պատուաւորման քահանայք Տ. Մելքոն Տ. Մոսէս, Տ. Եղիշէ, և հրաւիրեալ պատուաւոր անձինք և ժողովրդեան սուտաւ բազմութիւն մը ի բենց ներկայութեամբ պատուեցին զհանդէս և ի լրանալ նորա ցրուեցան գոհ և զուարթագէմ։»

ԱՆՈՐՈՇ ՀԵՌԱԳԻՐ ՄԸ.

Այս աւուր հեռագրոյ մէջ կը տեսնուի Բեղրադուրկէն եկած հեռագիր մի, որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ որոշ ու բացայայտ չէ։ Եւ եթէ մեր Ս. Էջմիածնի աթոռակալութեան համար լինի, բաւական տարօրինակ պիտի թուի. ո՛չ դեսպանատուն և ո՛չ այլուր տեղեկութիւն եկած չէ ցարդ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սալիսբի ատիճան տրուեցաւ՝ Լիբանանու հեռագրական տնօրէն Յովհաննէս էֆէնտի.

Երրորդ ատիճան Մէճիտիէ պատուանշան՝ Լիբանանու դիւանաց վերատեսուչ Միրզէյան Գրիգոր էֆէնտի.

Զարրորդ ատիճան Օսմանիէ՝ Լիբանանու ժանտարմայի բժիշկ Ալէքսան Գրը էֆէնտի.

Ուրբաթ աւուր Սէլամլիքի արարողութեան հանդէսը փառաւոր կերպիւ կատարեցաւ Պէրիկթաշի մզկիթը։ Վեհ Սուլթանը բաց կառքով մզկիթի գնացած պահուն, ճամբուն վրայ ալգանիացի մ ժողովրդեան մէջէն ելնելով, աղերսագիր մը ներկայացնել ուզեր է շարժուն ձեւերով, բայց սպայք հասեր կիրցուցեր են զինքը, որպէս զի մ'դուրս չկ ոսելական կառքին երկիրքը իրաչին։

Բարձր Մեծ Եպարքոսն ուրբաթ աւուր Սէլամլիքի հանդէսէն յետոյ ընդարձակ կայսերական պալատն հրաւիրելով, Օգոստ. Սուլթանին հետ համ մը չափ տեսակցեցաւ օրուան խարեւորագոյն խնդրոց վրայ։

Կայսերական հրամանագիր մը կը զատուիրէ հեռագրական վարչութեան որպէս զի Օսմանեան հողին վրայ թուրքերէն լեզուաւ փոխանակեալ հեռագրաց վրայ, եւրոպական ժամուն հետ նշանակուին նաեւ տաճկական ժամերն։ Բան այսմ, հեռագրական վարչութիւնն հրահանգ տուած է՝ ամենուրեք շաբաթ օրէն գործադրել այս հրամանը։

Սոֆիայի պահպանողական կուսակցութեան բերան Սուէտէն լրագիրը կիմանայ թէ Բ. Դուռը չէ հաւանած Պ. Վուլբովիչի Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակատար անուանման։ Ցիչեալ թերթը կծու խորհրդածութիւններ կ'ընէ այս առթիւ։

Թէհրանի օսմանեան դեսպան Ֆախրի պէյ՝ նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ տեսնուեցաւ արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Գեսմանական՝ իտալական և Աւստրիական դեսպանատանց առաջին թարգմանք, և անգլիական դեսպանատան երկրորդ թարգմանը նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի և նորա խորհրդական Տ...տեան էֆէնտիի հետ։

Ներկայ տարւոյ մարտ ամսէն հետէ բաւական աւելցեր է անցագրի հաստոյթն ի շնորհս աչալուրջ հսկողութեան ոստիկանութեան, և այս հաստոյթն յանձնուեր է ներքին գործոց պաշտօնատան։

Եկմէդից նախարար Միւնիր փաշա՝ որոյ համար կրուէր թէ հիւանդ է, ապաքինած լինելով՝ երեկ ներկայ գըտնուեցաւ նախարարաց ժողովին։

Ի մօտոյ բացուելիք կենդանական արուեստահանդիսին մէջ ի տես դրբուելիք կենդանեաց մէկ մասը մայրաքաղաքս հասած են։ Թուրքիոյ դատարաց մէջ ալ նմանօրինակ կենդանական արուեստահանդէսներ պիտի բացուին։

Օգոստ. Սուլթանն 100 հազար ղրշի արմենիք և 100 հազար ղրշի դուսմար մը շնորհեց՝ Մարաշի վերջին ապետալի հրդեհէն վնասեալ կարօտելոց։

Թէշրթայի օսմանեան հիւպատոս Ֆէրիտուն պէյ, Օգոստ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձի օրը, հիւպատոսարանը զարդարել տալով հանդէս կատարեր է, և տեղւոյն օսմանեան հպատակք հիւպատոսարանը գացեր են ի շնորհաւորութիւն։

Անցեալ հինգշաբթի մայրաքաղաքիս բուսմանական դեսպանատան մէջ երեկոյթ մը տրուեցաւ, և բաց յայլոց ներկայ գտնուեցան կայսերական պալատան արարողապետ Միւնիր փաշա, դեսպանք ու դեսպանուհիք, արտաքին գործոց պաշտօնատան Մէրթուգ Բէֆէթ և արարող ոպետ Իպրահիմ պէյերն, մեծ եպարգոսի թարգմանն Վէրիլ և արտաքին գործոց նախարարի թարգման Միքայէլ էֆէնտիներն։

Երէկ Տրապիզոնէն Շերէֆ-Բէսան շոգենաւով 330 նոր զօրք եկաւ մայրաքաղաքս։

Եկմէդից պաշտօնատան Միհէդիզներէն Նէճիպ պէյ երէկ Պրուսա ուղեւորեցաւ Մախստէի Մուտանիա շոգենաւով։

Մատուցած էինք, թէ ծխախոտի ծրարիկներուն վրայ կեղծ պանդրոլներ գտնուած, և Բերայի նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազը քննութեան ձեռնարկած է։ Արդ կը լսեմք, թէ կեղծ պանդրոլներուն հեղինակը միանգամայն լրագրոյց ու յայտարարութեանց Զ փարանոց ֆ-ներուն կեղծն ալ չլներ է, և թէ՝ ընդհանուր դատախազն քննութիւն բացած է ասոր համար ալ։

Մաղարայի կառավարական նոր պաշտօնատան շինութիւնն աւարտեր, և հանդիսաւոր ու բարեմաղթութեամբ բացուեր է Օգոստ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձի օրը։

Պելճիական կառավարութիւնն հրատարակած է կայսերական կառավարութեան, 1883 մայիս 3ին Ա. Էլչիի մէջ բացուելիք տիեզերական արուեստահանդիսին մասնակցելու Այս արուեստահանդէսը Պելճիոյ Լէոպոլտ Բ. թագաւորին գովասանութեան ներքեւ դրուած է, և նպատակն է միջազգային փոխանակութիւնները քաջալերել։ Զանազան ճիւղեր պիտի ունենայ, գլխաւորաբար հետեւեալներ՝ ճարտարարուեստ, ձկնաբուծութիւն, ձկնաբուծութիւն, առեւտրականութիւն, էլեկտրականութիւն, ծաղկագարմանութիւն, և այլն։

Ինչպէս յառաջագոյն գրած ենք, պետական խորհրդոյ որ շնամբ առեւտրական պաշտօնատան մէջ յաւուրական յանձնաժողով մը կազմուած է այլ և այլ արուեստահանդիսից ծրագիրք քննելու և Օսմանեան կառավարութեան մասնակցելու պէտքն յայտնելու համար։ Անվերոյ տիեզերական արուեստահանդիսին ծրագիրն ալ յղուեցաւ յիշեալ յանձնաժողովոյ։

Դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշա տեղեկագիր մը պատրաստած է՝ յորում նշանակուած են դատական ճիւղին մէջ ներմուծելի բարեկարգումներ։ Այս տեղեկագիր ի մօտոյ նախարարաց խորհրդոյ պիտի մատուցուի և անսի Վեհ. Սուլթանի վաւերացման։

Զէթիէէն Վիէննայի լրագրաց ուղղեալ թղթակցութիւնք այ՝սպէս մը ցոյց կուտան թէ Թուրքիոյ և Դարատաղի յարաբերութիւնք, ինչ ինչ միջադէպերու պատճառաւ, այնքան մը տերմական չեն որքան իշխանին և Կ. Պոլիս այցելութենէն յետոյ։ Լա Թիւրքի կը հերքէ Վիէննայի լրագրաց այս տեղեկութիւն և կըսէ թէ երկու կառավարութեանց յարաբերութիւնք յոյժ ներգաչնակ վիճակի մէջ են, և բանի մ'առկայս խնդիրներ ալ լուծուած են։ Դարատաղի մահմետական հպատակաց խնդիրն ալ կարգադրուելու մօտ է։ Զէթիէէի օսմանեան դեսպան Ձէվատ փաշայի առաջարկութեամբ, իշխանն հաւանած է խառն յանձնաժողովոյ մը կազմութեան որ մահմետականաց պահանջները պիտի քննէ։ Սոյն յանձնաժողովն՝ որոյ մէջ կայս. կառավարութեան կողմէ պատուիրակ կարգուած է Տակէս էֆէնտի, սկսած է գումարել Բօսիկօրիձայի մէջ։

Անգլիական դեսպանուհի Տիլիին Տըֆրին յառաջիկայ ուրբաթ օր դաշտային հանդէս մը պիտի տայ ի Թարապիա։

Գրուսայի Հայաշէներու ծանուցեալ խնդրոյն առթիւ ամբաստանելոց նախնական հարցաքննութիւնք աւարտած լինելով, պետական խորհրդոյ պատժական ճիւղին կողմէ յատկապէս ղրկուած քննիչն իւր տեղեկագիրը մատուցեր է տեղական իշխանութեան։ Ասոնց դատաստանը պիտի սկսի ի մօտոյ գաւառին դատարանին առջեւ։

Հալէպի գաւառական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Զէյթունի աւարակաց մեծ մասը ձերբակալուած լինելով, անդորութիւնը վերահաստատուած է։ Հաճի Այլի անուն հմտաւոր աւազակապետն ոստիկանաց հետ կռուի բռնուելով, սպանուեր է։

Գաւառաց գլխաւոր դատաւորներուն ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս դալն անշուշտ ուշադրութիւն գրաւած է։ թուի թէ այս տեղափոխութիւնն առնչութիւն ունի Թուրքիոյ դատական ընդհանուր բարենորոգմանց գործոյն հետ, յոր ձեռնարկուած է։

Վօլօի գաւառական Թէ՞ուլէ՞ լրագիրը կը պատմէ թէ Ալմի օ Սահ՝ գին Սուրբի գիւղի բնակիչք, օսմանեան քանի մը գաւառակաց Ցունաստանի թղուելէն անմիջապէս յետոյ, հեղլենական դատարանաց դիմելով, խնդրեր են որ իրենց դարձուին այն հողերը որք Թեբէտէլէնի Ալի փաշայի օրով յաքքունիս գրաւուած և ի վերջոյ կառավարութեան կողմէ հանդուցեալ Եօրկի Զարիֆիի ծախուած էին։ Խնդիրն այժմ իրաւարարութեամբ կարգադրուած է։ Պ. Լէօնիտաս Զարիֆի և Ալփրօի գիւղացիք պայմանագիր մը կնքած են, որոյ համաձայն գիւղացիք տէր պիտի լինին իրենց նախկին հողերուն, որոշեալ պայմանաժամի մը մէջ 3500 ոսկի վճարելով։ Թէ՞ուլէ՞ զայս ծանուցանելով, գոհութեամբ կը լիշատակէ թէ Պ. Զարիֆի գովելի անշահախնդրութեամբ վարուած է, և կը մաղ

բութեան ներքեւ գտնուող միջնորդաց և գործակալաց, որպէս զի ըստամ չվաճառեն։ Առ այս վաճառականք զ յրանալով որոշեր են գործերը դադրեցնել, այն օրէն ի վեր ոչինչ չեն գներ և տեղացի աղքատ շերամագործք բաւական նեղ վիճակի մէջ կը գտնուին այս պատճառաւ, վասն զի ունեցած ապրանքնին չծախուիր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Ա.յս տրուան)

ԱԺՈՒՆՍ ՀԱՎԱԼԱՍ

ԿԱԹՈԼԻԿԷ ԹԷ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Բեղրպուրգ, 7 սեպտ.

Զարը ջնջեց կաթոլիկ հայոց Պատրիարքին (Բարձրաբարձ Աբդնէնէ Խոնդէ) ընտրութիւնն՝ ընդարան կանոնագրոյ բռնաբարման պատճառաւ։

ԿՂԵՐԱԿԱՆՔ Ի Պ. ԼՃԻՆ

Պրուսէլ, 7 սեպտ.

Նախարարութեան կուսակից կաթոլիկները մեծ ցոյց մ'ըրին այսօր, որ ժողովրդեան կողմէ սուլումներով եւ աղմկայոյզ մըռընչիւններով ընդունուեցաւ։ Ցոյցը ցրուեցաւ ծանր կռիւներէ յետոյ, որք տեղի ունեցան հակառակ ոստիկանութեան միջամտութեան։ Ցոյցին հեղինակներէն քանի մը հոգի վիրաւորեցան։

ՏԵՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅՍԵՐԱՑ

Պերլին, 6 սեպտ. եր.

Երից կայսերաց տեսակցութիւնը սեպտեմբեր 13 տեղի պիտի ունենայ։

ՖՈՒԵՐԱՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Մարսիլիա, 6 սեպտեմ. եր.

Այսօր 5 հոգի մեռան քոլերայէն։

Թուլոն, 6 սեպտեմ. եր.

Այսօր 2 հոգի մեռան քոլերայէն։

Մարսիլիա, 7 սեպտ. եր.

Այսօր 4 հոգի մեռան քոլերայէն։

Թուլոն, 7 սեպտ. եր.

Այսօր 1 հոգի մեռաւ քոլերայէն։

ՖՈՒԵՐԱՆ ՅԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ, 6 սեպտեմ. եր.

Այսօր 100 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի։ —վարակեալ զանազան տեղեաց մէջ 60 հոգի։

Հռոմ, 7 սեպտ. եր.

Այսօր 100 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի։ —զանազան տեղեր 80 հոգի։

ՖՈՒԵՐԱՆ Ի ՍՊԱՆԻԱ

Մադրիտ, 6 սեպտեմ. եր.

Այսօր 9 հոգի մեռան քոլերայէն յԱլիքանթէ և չորկայքը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 Օգոստոս

ԸՆԹՈՒՅԹ ՓՈԽՈՒՆԱԿԱՐՈՅ

3 ամիս Լոնդրայի վրայ (պանչայի)	110 1/8
3 » » » (վճռելիք)	109 3/4
3 » Բարիզի » (պանչայի)	22 95
3 » » » (վճռելիք)	23 02 1/2

ԸՆԹՈՒՅԹ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ դՀկ.	9 1/2
Պրօպրիթի գոցուելէն վերջը »	9 1/2
Այսօր բերբայի մէջ »	
Առաւօտուն բացուեցաւ »	9 2
Բարձրագոյն գին »	9 2
Նուազագոյն »	9 2
Կէս օրին »	9 2
Իւնիֆիէ Եգիպտական	— —
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	66 15
Բերայի մէջ	
Այս առաւ. բացուեցաւ	66 20
Կէս օրին	66 20
Բէքօր գնսոլիտէի	21
» իւնիֆիէի	5
Հէվալէսիոյ	25
Փոխառութիւն 1863 Քր.	62
» 1865 »	54
» 1869 »	45
» 1873 »	42
Պոն տու Թրէզոր Անգլ. Լ.	48 50
Բանքէրի երկաթուղի Քր.	44
Օպլիկասիոն տը Բրիորիթէ »	373
Բաժնեթուղթ Լաբիսմի »	82

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Յօսիէթէ ժէնէրալ Անգլ. Լ.	3 28
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.) Օսմ. Լ.	6 25
Պանք տը Ֆրանս »	5 30
Սօս. Շանժ է վէլէօր Օսմ. Լ.	3 30
Թրամուէյ » »	295

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի գրշ.	100
20 ֆրանչնոց »	87 26
Անգլիական ոսկի »	110 7
Բօլ Իմբէրիալ »	90
Քիսմիշ »	54 15
Ռուպլի Թղթադրամ »	8 98
» արծաթ »	89 30
Ֆիորին »	108 4
Մէճ. արծ. (տարբ.) »	102 35
Վենոնոց »	102 30
Հինգնոց »	98
Մէթալիկ »	800
Պրինչ »	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 6 Սեպտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլի-է գոցուեցաւ	101 1/16
Օսմ. բացուեցաւ	8 3/16
» » գոցուեցաւ	8 1/4
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/2
» » 1869	9 1/2
» » 1871	66
» » 1872	18
» » 1873	8 3/8
Փոխառութիւն 1877	78
Պանկ Օթոման	13
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	92 3/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	59 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	82 3/4
Տայրա Պանիէ	58 1/4
Տօսմանիալ (փոխառ. Թաչիլա)	80 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	102
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 6 Սեպտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 65
Օսմանեան երկաթուղի	21 10

Բարիզ, 6 Սեպտ. ժամ 3 վայր. 65 երեկոյ

Ֆրանսական Իսնիթ 4 1/2 % գոց	108 65
» » 3 % գոց	79
Օսմանեան քօնսոլիտէ բաւուեցաւ	8 30
» » գոցու. (գ. կ.)	8 32 1/2
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—
» » 1865	—
» » 1869	—
» » 1873	42
Օսմանեան երկաթուղի	44
» Լէվանի բաժնեթուղթք	516 25
Պանք Օթոման	576 25
Դրէտի Լիոնէ	565
» Ֆոնսիէ	1312 50
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կար.)	1247 50
Սուէզի ջրանցք	1295
Ռուսական 5 % 1877ի	97 3/4
Իտալական Իսանթ (բարձրացած)	96 15
Արեւելեան Ռուս. (Ութս Օրիան.)	—
Եգիպտական միացեալ գոց	301 25
Սպանիական (արտաքին)	59 7/8
Բրիօրիթէ թիւրք	377 50
5 % Հելլենական	361
Ջէք Լոնտրայի վրայ	25 11

ՄԵՏԻՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Դ ՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԼԻՆ

8 Սեպտեմբեր (Ն. Տ.)

	ժ. Վ.
Ցագումն արեւական (Աւերեւոյթ)	5 3
Մուտք » »	6 22
Կէս օր (Միջին ժամով)	11 57 25
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)	5 27
Ցագումն Լուսնի (Աւերեւոյթ)	Ե. 8 3
Մուտք » »	Ա. 8 40

Երեւումն Լուսնի Վ. Ք. Սեպտեմբեր 12 ին Երեկոյեան ժամ 2.50ին

Հղբգմեթր.

Ծանրաչափ (Ցոլտ. երես)	761 7
Ջերմաչափ	19 4
Նուազագոյն աստիճան	13 3
Բարձրագոյն »	22 0
Խոնաւութիւն %	59
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու մէջ ընդ հազարդրամներ	0
Ուղղութիւն հողմոյ — Հանդարտ	

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 7Ի ՎԻՃԱԿԸ

Հովը յոյժ տկար է և անբնախառն յԱրդրիանկոս։ Հիւսիսային բաւական ուժգին հով ի Տարանդ։ օդն հանդարտ ի Հարշիպիրգաս և յՈտեսա։ Բարձրութիւնը 9 աստիճան է ի Բեռլրսբուրգ և ի Վիէննա, և 15 ի Փարիզ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՄԵՆ ՑՈՑՑ Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ

Պոսթոն, 19 ոգոստոս 1884

Կը շարունակենք մեր նախորդ նամակը։

Կուսակալ Բոպինսոնի ատենաբանութենէն լեռայ, նախագահը բաւ թէ ժողովին պիտի ներկայացուին երկու հիւրեր՝ երդի, չարչարանաց և ցաւոց երկրէն, և նախ տուաւ Մր. Սեքսդոնի անունը։

Մր. Սեքսդոն եռանդագին ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ, և իւր տենաբանութիւնն սկսաւ այսպէս.

«Տիկնայք և Տէրք, ի նպաստ մարդկային ազատութեան այս ազնիւ ցոյցին լուրը երախտագիտութեամբ և ցնծութեամբ պիտի լսի Իրլանդայի մէկ ծայրէն մինչը։ Իրլանդայի վրայ Անգղիոյ յաջող բռնակալութեան գաղտնիքը սա եղած է, որ այն բռնակալութիւնն երկար ժամանակէ ի վեր գաղտնի կերպով իգործ դրուած և գաղտնի մնացած է։ Իրլանդա իւր կղզիացեալ վիճակին մէջ աշխարհի համակրութենէն և դիտութենէն դուրս թողուած է, ինչպէս վատերը կը սիրեն կատարել մութի մէջ։ Երբ Իրլանդայի ժողովուրդը լսէ թէ այս սրակը լեցուած է այս երեկոյ անհամար բռնութեամբ, երբ Իրլանդայի ժողովուրդը լսէ թէ ձեր նահանգին զինուորական անկողմնակալ պատուիրներ ըրած են զարմանալուրաց որ Իրլանդայէն եկած են, երբ Իրլանդայի ժողովուրդը լսէ այն ատենաբանութիւնն զոր ըրաւ մի այնպիսի նշանաւոր անձ՝ որ քաղաքական պատասխանատուութիւն ունի իւր դիրքին պատճառաւ, Իրլանդայի ժողովուրդը, կ'ըսեմ, պիտի զգայ որ եթէ արդէն եկած չէ, շուտ պիտի գայ այն ժամն յորում ամէն կուսակցութենէ Անգղիացի կառավարիչք պարտին հասկնալ թէ հարստահարութիւնը զոր իգործ կը դնեն և անիրաւութիւնը զոր կ'ընեն Իրլանդացի ժողովրդեան, ոչ այլ և կ'ընեն անցեալին գաղտնեաց և անցեալ ժամանակաց կզպիացեալ. ի լատայի մէջ, այլ առաջի քաղաքակրթեալ աշխարհի և ընդ դատապարտութեամբ մարդկութեան ատենին և խղճին։ . . . Կուսակալ Բոպինսոն ի պատասխանի հարցման մը զոր ինքնին մէջ բերաւ, ըսաւ թէ Ամերիկա կը հաստատէ որ Իրլանդա ձեռնհաս է ինքզինք կառավարելու։ Եւ պիտի յարեմ թէ որեւիցէ Ամերիկացի որ միտեալ է տարակուսելու այս մասին, եթէ տեսնէր Պոսթոնի Իրլանդացոց ժողովն այսօր, և դիտէր թէ իրլանդական ցեղին բնական կարողութիւնք ո՛րչափ մշակուած և յղկուած են մեզի հոսելով այս մեծ հանրապետութեան բարձր աստիճանաւ մշակեալ և զարգացեալ ընկերութեան, եթէ տեսնէր թէ ինչպէս այս մարդիկ (Իրլանդացիք) յառալ կը տանին իրենց գործերը ճշդութեամբ, կանոնաւորութեամբ և փոխադարձ երդանութեամբ ցուցնելով բարձրագոյն քարոյական և մտաւորական յատկութիւններ; եթէ քննէր թէ ինչպէս Իրլանդայի գաղթականութիւնն մէկ սերունդի մէջ զրկած է Իրլանդացիներ ձեր ծերակուտի ժողովը, ազգային ժողովն, տեղական օրէնսդիր ժողովներն, և արուեստից ու գեղարուեստից այլ և այլ ճիւղերու այլ և այլ ատիճանները, այսօր Իրլանդացիներու այսպիսի մեծ ժողով մը դումարած է Պոսթոնի մէջ, այն Ամերիկացին պիտի խոստովանէր թէ այս ցեղին ինքզինք կառավարելու կարողութիւնը ապացուցուած և անտարակուսելի կերպով հաստատուած է։ . . . Պոսթոն քաղաքին մէջ աւելի քան այլուրեք վստահութեամբ կը խնդրեմ հաստատութիւն Իրլանդայի փասին։ Հոս այս քաղաքին մէջ էր որ իսնատուն մարդկի և քաջ մարդկի նախնական քայլերն առին այն մեծ յեղափոխութեան որ աշխարհի մէջ քան զայլ որեւիցէ գործ աւելի նպաստեց մարդկային իրաւանց դատն յառաջ վարելու, և որ ըրաւ զԱմերիկա անուն մը յաւիտեան պերճախօս, անուն մը որ յինքեան կը պարունակէ մարդկային իրաւանց, մարդկային երջանկութեան և մարդկային ազատութեան փասը։ . . . Այս երեկոյ հոս կը կենամ ըսելու թէ մարդկի նման այս նահանգին կուսակալին, մարդկի նման այն ազատ քաղաքացեաց որ շուրջս պատած են, չեն անարժան Պոսթոնի այն մարդոց որ դար մ'առաջ լապէին, և թէ որոնք որ բարեկամ են ազատութեան և բոլոր մարդկային ցեղին ազատութեան սիրոյ, այսօր կը բաբախեն ձեր ներսիդին այնպիսի ջերմութեամբ և եռանդեամբ՝ ինչպէս կը բաբախէին սրտերն այն մարդոց որոց անուանքն անմոռաց պիտի մնան իրրեւ անուանք հիմնողաց այս ազգին։ Սակայն ո՛չ Պոսթոնի մէջ և ո՛չ Ամերիկայի ուրիշ մէկ քաղաքին մէջ կրնայ գտնուիլ համակրութիւն բռնակալին։ Ձեր սէրն ազատութեան ձեր անձանց համար՝ ըրած է զձեզ ինչ որ էք այսօր։ Ձեր սէրն ազատութեան բոլոր ցեղերու և բոլոր ժողովրդոց համար՝ ձեր վրայ գրաւած է ամէն քաղաքակրթեալ ազգի մէջ արդարաբար անձանց յարգանքը։ Եւ Ամերիկայի մէջ, ուր յանուն ազատութեան տեղի ունեցաւ հին և նոր ժամանակաց մեծագոյն կռիւը, Ամերիկայի մէջ չէ որ կրնան ընդունելութիւն գտնել բռնակալի մը խորհուրդները, նոցա դիտաւորութիւններն և գործերը։

. . . Անգլիոյ և Ամերիկայի մէջ քաղաքական կապակցութեան պատմութիւնը սա է։ Այս կապակցութիւնն սկսաւ յԱմերիկա փախչելովս այն Անգլիացւոց որ չէին կրնար թէ կրնային ազատութեամբ սրտիլ իրենց հայրենիքը։ Երբ այս կապակցութիւնը շարունակեց արքայական դատողութեան և ընչաքաղցութեան սիրատենութեամբ, դուք թոյլ չտուիք Բրիտանական ցեղին կողոպտել զձեզ, ինչպէս անոնք կ'ուզեն կողոպտել ամէն ցեղ որ այնչափ տկար է որ չկրնար դիմադրել։ Միւս կողմէն, այն կապերն որ կան Ամերիկայի և Իրլանդայի մէջ տեղ, են անլուծանելի, են կապեր փոխադարձ երախտագիտութեան և փոխադարձ օգտի։ Մի՛ խնայուր աքսորելը, որ անդ դիման օրէնքն հալածուելով հոս եկան, այն մարդիկ որ հոս եկան անարդի տուներէ, այն մարդիկ որ քաղցէ փախան, . . . այլ աքսորեալք, կ'ըսեմ, երբ Իրլանդայէ Ամերիկա եկան, անօթութենէ յառաջացութիւն եկան, չքաւորութենէ ի լիութիւն, մէկ դասու մը գերիխանութեան դրուած երկրէ մ'եկան երկիր մը ուր հրապարակային կենաց առաջին սկզբունքն է բոլոր քաղաքացեաց հաւասար իրաւունքը։

. . . Իրլանդա իւր հոգեվար վիճակին մէջ ձեզ դիմեց։ Պատասխանը զոր դուք տուիք՝ էր ամենէն աւելի սիրայօժար, ամենէն աւելի վճռական, և ամենէն աւելի ազնուական պատասխանը։ Այն սիրալիր ընդունելութիւնը զոր ըրիք մեր առաջնորդաց՝ աւելցուց արժանիքն այն փաստին զոր նոքա կը պաշտպանէին։ Այն պատիւներն զոր ձեր օրէնսդիրք տուին անոնց, էին հանդիսաւոր բոլոր ընդդէմ անիրաւութեան ընդ որով կը շարչարուէր Իրլանդա։ Այն օգնութիւնը զոր առատաձեռնութեամբ տուիք Իրլանդայի ի նեղութեան ժամանակի, անցուց Իրլանդայի հոգեվարքի դառնագոյն մասն, և զօրացուց իրլանդական ժողովուրդն վայրագ զրոյցներուն դէմ կըռուելոյն մէջ որ հնչեալ բերած է զմեզ յեղբ վերջնական յաղթութեան ընդդէմ բռնակալութեան։

Կը խնդրեմ Ամերիկացիներէ հաւատարիմ բլալ իրենց նախահայրց և իրենց աւանդութեանց։ Կը խնդրեմ Ամերիկայէ վեր բարձրացնել իւր երեսն, և տալ մեզ յոգնութիւն հաստատելով թէ մեր ազգային իրաւունքն է ապրիլ մեր հայրենիքը, և վարել մեր հասարակաց գործերը։ Ձեզ կը բողոքեմ, Ամերիկացիք, ոչ միայն ձեր անցեալն նուիրական յիշատակներով, ոչ միայն յիշեցնելով ձեր անմահաքաջագործութիւններն ազատութեան փասին համար, այլ և ձեր շահերով կը բողոքեմ ձեզ, վասն զի ցորչափ Իրլանդա սարկութեան մէջ է, պիտի ըլլայ դժգոհ, իւր ժողովրդը պիտի ըլլայ թշուառ, և Ամերիկացի Իրլանդացւոց միտքը պիտի ըզբաղի ո՛չ այնչափ ամերիկեան շահերով և ամերիկեան գործերով, որչափ թշուառութեամբ իրենց հայրենակցաց և իրենց հայրենեաց։

(Շարունակի)

ԱՅՆԹԱՊ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.

Ցայտնի է որ Այնթապ քաղաքը բաւական ատենէ ի մեր կարեւորութիւն կ'ստանայ. դիրքն է աշխարհագրօրէն՝ Կիլիկիոյ և Եփրատացւոց սահմանը, Մի. ջերկրական ծովու արեւելեան հիւսիսային կողմ 3–4 օր հեռի, երկայնութեան 37° 20′ և լայնութեան 37° 6′ ին վրայ։

Այնթապ կարեւոր է, ո՛չ միայն իրրեւ բարեբեր, վաճառաշահ և առողջարար վայր մը, այլ իրրեւ կեդրոն օտար կրօնական մշակման։

Քաղաքին բնակիչները 42,000է աւելի կը հաշուուին, որոց 30,000ը Թուրք, 8000ը Հայ-Լուսաւորչական, 3000ը Հայ-Բողոքական և մնացեալը Հայ-Պապական, Անկլիքանք և Հրէայք են։ Վերջին պաշտօնական մարդահամարն պիտի տայ անշուշտ ճշդրիտ թիւերն իւրաքանչիւր հաստատութեան։

Այնթապ պատմական մեծ հնութիւն մը չունի, որքան կրցած է հասկցուիլ ցարդ։ Կրնայ ստիճան մը բուսիլ ընդ հանուր գաւառին համար թէ 30 դարեր յառաջ բնակ վայրն էր հրնագոյն ժողովրդեան մը, Քեռացւոց, զոր ամենայն հաւանութեամբ Աստուածաշունչն կը յիշատակէ։ Ասոնք Եդեսիոյ թագաւորներն էին, որոնք Սենեքերիմ Ասորեստանի թագաւորին դէմ կռուեցան։ Ասոնց թագաւորներուն անունն է Ասորեստան, Սենեքերիմ, Ասարդոն, Ասարդոնի որդի Նեբուքադնեսար

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԼԱՆԻՒԵՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՊԷՑՅ
ԳՐԱՆԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱՎԱՀԱՅԵԱՆ ԽԱՆ

ՀՈՅՆԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵՍՑ

Այս կրթարանն հաստատուած է 1876 Յուլիս 1ին և, իբրև երկրորդական («ըստ-որ») վարժարան, վաւերաց. եալ է Հասարակաց Կրթութեան Պաշտօնէութենէն։

Երկրորդական վարժարանի մէջ սովորելի բոլոր ուսմունք և Հայերէն Թուրքերէն, Գաղիերէն, Անգլիերէն և Յունարէն լեզուք կ'աւանդուին սովորելի ձեւն ուսուցչական ը տիր մարմնոյ մը։

Այս կրթական հաստատութեան մէջ տարուած առողջական և բարոյական խնամքն հաւասար է ուսումնական խնամքին, որ արդէն ծանօթ է հայ հասարակութեան։ Սնունդն յոյժ գոհացուցիչ։

Կրթարանիս Թ. տարեշրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստոս 27 Երեքշաբթի օրէն։ ուսմանոյց վերամուտն՝ օգոստոս 23 հինգշաբթի օրէն։

Նոր աշակերտ տալու փափաքող ծնողք և այլ այցելուք կարեն տեսակցիլ Ցնօրէնին հետ, օգոստոս 15 չորեքշաբթի օրէն սկսեալ, ամեն դշ ուրբ. և կիրակի օրերն, մինչև կէս օր։

Հիմնադիր–տնօրէն
Ց. ԳՈՒԼՈՒ

8 օգոստոս 1884
Յօրթաքէօյ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Բողոքականաց կողմանէ մեզի դէմ հրատարակուած «Ցայտարար ճշմարտութեան» անուն գրքին պատասխանը, որ մինչև ցայդ Մուրիֆի կողմանէ սխալ հասկցողութեամբ ետ բրնուած էր հրատարակուելէ, հրամանն ընդունելով քիչ օրէն իբրև կրնայ լոյս։ Գինը 60 փարա, փոստային ծախքը մեր վրայ։

Ա. Ասիրեան
Կ. Պոլիս Գ. Ն. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ
Կէտիկ փաշա, 6 սենար. 1884 1–15

ՄԱՐԴՈՒՐ ԳՈՒԼԱԴՈՒՐԱՆ

Կալաթա, Կամարջի ճրաբ, Բիւ 33 և ըստ-ոյ Նաբբը–Օսմանլիէ գրան դէմ, Բիւ 6

Կազդարարէ յարգոյ հասարակութեան, թէ յառաջիկայ հոկտեմբեր 1ին (բան եւր. Աբրունի Փոստրանոցին մէջ հրատարակաւ կատարուելիք Արեւելեան երկրամուղեաց 88ՐԴ վիճակահանութեան իւր անուամբ և Զարիֆիի երաշխաւորութեամբ 7,000 բաղադատմն հանած է գործեալ ի մասս։ Ուստի կը հրաւիրէ յարգոյ հասարակութիւնն որ փութայ իւր բաղդը, քանի որ շինն դուռ մարով մը կարելի է մեծագոյն գումարներ շահիլ, եթէ բաղդն յաջողի։

Այն բաղդ ատոմները գնող անձինք լաւ ուշադրութիւն ընելու են թէ կնքին և թէ ատորագրութեան, զի ոմանք այն բաղդ ատոմից պատկերն օրինակելով՝ իբր Ծուլադրաքան բաղդ ատոմս կը վաճառեն։ Գուլադրաքան բաղդ ատոմներ վաճառողք պէտք է իրենց քով ցանկեր ունենան, որոց մէջ նայեցու է թէ չահուած թիւը կը գտնուի։ Ծախողը պարտաւոր է այդ ցանկը ցոյց տալ եթէ գնողն ուզէ։

Ամբողջ ատոմային գինն է 7½ դրուշ, կէս ատոմին գինն 5 դրուշ, իսկ մէկ քառորդ ատոմի գինն 3 դրուշ։

ՍՕՆ ԻԼԱՆ

Քիրէճճի Տիմիթրի վէլէտի Քիրեաքօ վէ եէկէնի Թրխոմօնքն Բարսամ օղլու Արթին աղայա օլան տուլարը մահրիմէտինին թէսլիլեան իշին Սաբրեաք եէնիմահալէսնետ Ֆընդրդսույու ճատտէսիտէ պիր թարաֆը Հաճի Ղալիպ աղա վէ Թոսեալը օղլու Թարլալէրի վէ պիր թարաֆը Հիւնքեար–սույու ճատտէսի վէ տիկէր թարաֆը Իսմէթ վէ Ղալիպ պէյլէրին գրզբէրդ պաղչէսի վէ թարլալէրի վէ թարաֆը բարի ֆընդրդ–սույու ճատտէսի իլէ մահաթ օլուպ, տէրունինտէ մատուցաց պիր ատէտ քէպիր գուլյու վէ պիր ատէտ պաղչէպան օտասընը միւթէմիզ վէ սէնէվի ալթը պին ղրուշ կէտիկ քիրասընը կէմիրիր Արնաուտ պօղմանը տիմէրլէ մատրուֆ օն եէտի նօսմէրօ իլէ մուրագամ վէ թախմինէն ճէտիտա տօգուզ վէ սմիդ եիրմի պէշ տէսնիս մէրդիւանը պիր գլեա պօսթան կէտիկինին իւզ եիսիրմի ագ-ճէ թիթիարը իլէ օթուզ ագճէսի պունտան մուգատատէմ մէրգիի միւզայէտէյէ գօնցլարդ օսմանը լիրատը իւզ դրուշ հիսարը իլէ իբի պին դրուշտա թարիպի էօհտէսինտէ գարմը, վէ թարիխի իլանտէն իհիպարէն օթուզ պիր կիւնէ եանի կէլէճէք իլուլին եիկիրմի ի չինճիւ բաղար կիւնիւ ատաթ օնա գատտար իւզտէ պէշ զամմ դապուլ օլունաճաղը, վէ զի-քր օլունան եէմմ վէ սատաթ սօն միւզայէտէսի պիլիճրա գարարը գաթիսի վիրիլէրէք թարիպի էօհտէսինէ կէչիրիլմէսի մուգարրեր պուլունմը օլաբղընտան, վէ ատաէն սօնրա հէրնէ զամմ մուգաբլ պուլուրիսե դապոլ օլընմայաճաղընտան մէրգիւր հիսսէյէ իւզտէ պէշ զամմ իլէ թարիպ օլանլէրին վէ տահա գիրատէ մարլու մահ մահթ ալմագ խսթէյէնէրին միւտէթի մէրգուս մէ զարիֆնտա մոհէբմէի թիճա էթ իճբա տայիրէսինէ միւբահաճաթ կէլէմէ-լերի վէ եէմմ վէ վաղթը մէզպուրատ մահաղը մէզպիւրատ հազրը պուլունմալէրի։

23 Ագոստոս 300

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԳԻ–ԲԷՅԻ

Զաթաշճա խոթիրտատ պուլունան ճէնուար ճէնապը միւլիւքատէ խառլէրի մուապէնամը իչուն վիրիլէճէք եիզ գէյէ տագ՝գ մուգապիլիատ չէբայիթի մուգարբէրէսի վէճճ իլէ եիզ օթուզ տէօրթ գրյէ էքմէկ իհտասը թարիպի էօհտէսինտէ օրուպ ազոսթոսը բուտիրին եիկիրմի ոսգուզրնճը չարչէնսիհ կիւտի պիլ մուգապէատ գտարարը գաթիսի վիրի լէճէկինտէն մուգտարը մէզբիւրէ զամմ իլէ իհտայէ թարիպ օրանլարին լէվհոի մոնթ ուտամիլէ տայիրէսինտէ կէմէրէրի իլան օլունուր։

23 Ագոստոս 1300 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ԷՐՄՈՍԲԷՐԻ

Իբրանճի օրատայի հիւմայուն մէրլէդի իլէ մէզիդիինտէ պուլունան գէ պուլենաբրբրաճաղ օրան ճիլուսը ճէնապը միւիւքատէ մնայէտնթր իչուն էվվէլճէ իլան օրնաբղը վէճճ իլէ ա-չարատան վիրիլճէք պատրաղ մուգապիլինտէ չէբայիթի մուգարբէրէսի իլէ մէզգարը մարիմ էքմէք իհտասը թարիպի էօհտէսինտէ օրուպ, իչպու ազոսթոսը բուտիրին եիկիրմի եէտինճի բազար իրիմէսի կիւտի գարարը գաթիսի վիրիլճէկինտէն՝ մուգտարբրին զամանը լէլ ի Դա իհտէյէ թարիպ օլանլարին վէ օթուզուսնը բէնճէյնպիհ կիւնիւ եիզտե պէշ թէնդիրմէ բաղ պուլունապարին մաղամին սէրտարբերի լէվգիմմէթ ուտամիլէ տայիրէսինտէ կէմէրէրի իլան օրունուր։

23 ագոստոս 1884 3—3

VICHY

ՎԻՇԻ
Վարբրիւն, Փուրբ 8 Պուլվար

Մանրբրբ.

GRANDE GRILE.— Աւշարին տարուբերիւնը, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, փարիլ և փայծաղի խրցումն, ներքին դործարանաց խցումնք, մոզ ձային քար և այլն։

HOPITAL.— Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւնք, ախորժակի պակասութիւն, ստամոքսի ջղացաւ, անմարսութիւն։

CÉLESTINS.— Երիկամանց և միզամուղտի տարութիւնք, միզական ուռայ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիաբէթ), սպիտակուց–միզական (Ալբիւմինուրի)։

HAUTERIVE.— Երիկամանց և միզամուղտի տարութիւնք, ուռայ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց–միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել միշտ քաքաթիլին վրայ։

Պոյոյ ամեն դեղադրծաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

Ա.ՋԴ
ԱԿՌՈՅԻ ՅԱՒ ՉԷՔ ՈՒՆԵՆՈՒ
ԵՒԹԷ գործածէք

(Թ'ո օնտի) Մուլդ դատատին Պէնէտիկս եան Կրօնատրաց. Ակոտայ մարդոց փոշին կամ դեղը որ 1880ին Պրիսէլի մէջ 2 օրի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373ին Բէրէ Պուրսօ Ֆըրանսացի Կրօնատրը։

ԶՆՈՊԻՒ ՋՈՒՐ

Որուն մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ օշ մէկ դեղ. մարդուն իրենց բընական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յանկարծ կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մազերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՆՀՕՐԻ ԲՈՒՏՕՒ

Փայլուն փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ շարունակ գործածելով մարմէն կը դեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլասլուսէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մասն մը բաւական է ամբողջ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբեն նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Ցօրթ. Բիշարա

Վայրկենական կերպով մազերը և մօրուքը ներկելու համար կատարեալ գործաւոր բաղադրութիւն մէ, ոչ մարթիս վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Ցօրթ. Թուզրան, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մազքեալ համար։

ՍԼՊՆԱԼԻՆ, դեղ Ցօրթ. Ռուսօյի, մազ թափելու դէմ, որ թաղանթի տերը կը հանէ և դեղեցիկ մազեր կը բուսուցանէ, շարունակ գործածելով։

ԱՐՆԻԲԱԼԻՆ, Ցօրթ. Ռուսօյի, դեղեցիկ թաւալեթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, պատրաստ բորբոքման դէմ։

ԷՐԻՍԹՐԷ, Բուլէվարի համար, ամեն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԼԻՈՒՔՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և աբեպպենակէդ դէմ բերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807 —Ընդհանուր գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւսկիւրի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԱՒԷՐԲՈՒԼ Ա ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ–ԱՆԴԻ ԴԷՊ– ԲԱՆՔ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Քանքրուս	4200	Ոդիրիս	3000
Յարս	4000	Նէլէթիս	3000
Օմմունի	4000	Բարս	3000
Սէսսուրիս	32,0	Ագրանգիզ	4700
Թէպէ	32,0	Լոդիս	800
Մարսալա	32,0	Օլինա	800
Մարսէլիս	32,0	Սէսոլ	700

Սէսսուրիս չոր. Լիվրբուլէն ատտ հասաւ ընդ հանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ չորենաւը չբեղուզէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Գլխաւ. առ. Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէ յտանկրզ փողոց, Պէյի
Նօրէնութիւն, Լիվրբուլ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Ալեքերիան	2500	Գալաթիան	3700
Ալեքսանդրիան	2500	Գալամեան	3700
Անտարազեան	2500	Գալանեան	3700
Աթենան	2500	Գոլերիան	5500
Արարատ	3700	Խրիմեան	5500
Պարարեան	6000	Խորիան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քարամէլեան	800	Լիվերբուրեան	2300
Սարէնեան	2000	Լիսպան	800
Տուրզ	700	Օրթոզ	700
Էմիրլեան	3700	Բէրսեան	3800
Գալանեան	3700	Գալենեան	6800
Գալերեան	3700	Գիրեանեան	6800

Մլլ–ի չոր ենաւը, նաւապետ Քրիստիան, ամսոյս 3ին ատտ կ'ուղղասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Ընտրելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ. ԷՍՈՒՍՈՒՆ ԼԱՊՈՒՆԵԼԻ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Մէլիթ խան, Պալաթիա։

Նաւատակաց, Պարոնայք Ֆրէտ, Էդվարտ և ընկ. Լիվերբուլ
Գործակալներ
Կ. Պոլիս, Լոմբարտ Լաֆոնդէն.
Զմիւրնայ ար, Պ. Պ. Քարվար Եղբարք.
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մարսիլիա, Ա. Քամի իրարի.
Շերամ, Ա. Մ. Մաւրոկորդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ալիղ և ընկ.

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՒՆ
Լիվերբուլ, Մէնչէսթրի և Օսթրալիոյ Լ Օսթրալ ԳԷԼ
կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թանոյ	Նաւապետք
Ամա Սոֆիա	3,000	Պրաս
Արարատ	2,500	Իսմէրլա
Ալատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լուսնիա	2,500	Ռուսիլ
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Լուսվերիա	2,800	Ֆոթիրինկ

Բաղէլա չորենաւն օգոստոս 31ին շաբաթ օր Օսէսայէն ատտ պիտի վերադառնայ։

Մասէտոնիա չորենաւն օգոստոս 31ին Լիվերբուլ պիտի ուղղուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գլուխներու եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Գլխաւ. առ. ԴԱՆԻԷԼ, ՐՈԲԻՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ԳԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆ
ԱՄԱՍՅԻՆ ԿԱՐԳԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Դէպ ամէրիկա մ'անցեալ նը բանի Լիվերբուլ Լ Մէնչէսթրի դէպ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Օրանիա	7,000	Մարթա	3,000
Աղլաս	3,000	Մորոկքօ	2,500
Ամերիքա	3,000	Կանթ	2,500
Պոգնիա	4,600	Բաղտիա	5,000
Գաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէ	2,500	Բաղտիրա	3,000
Գրիմիզ, Քուլի	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆարտիա	5,000	Սիրիա	4,600
Քարարոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրգ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմիքրաթ	2,500	Սիոն	3,000
Կալիֆ	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Սարաֆոս չորենաւը, նաւապետ Ֆէրգիւսոն Լիվերբուլ ատտ հասաւ և իր բեռը պարպելէ յետոյ ի մնայ վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Գլխաւ. առ. ԹՈՄԱՍ Զ. ՀՈԼԻ
Գործակալ
Թիւ 1 Բիւշիրք Հալիլ փաշա խան Գալաթիա

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մանչէսթր և Բրէմէն դէպ– կանոնաւորապէս բանող

Բրամպրոն և Սամսոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ Մեսքի, որ Օգոստոս 13ին Մարտիրոսին և Սեպտեմբեր 4ին Երեկոյեան ժամ 3ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։ Տէօնքերը երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լիմոնլի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Նաւագրքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ. Գործակալներուն
ԹԻՆԻՈՒԹԻ ԲԼԳՈՒԼ
Մամհանէ փողոց, թիւ 141

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆԴ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԱՍՅԻՆ ԿԱՐԳԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Դէպ կանոնաւորապէս կը բանի Լիվերբուլ Լ Ամերիկա դէպ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Ամերիքան	2500	Գալիսիան	3700
Ալեքսանդրիան	2500	Գալամեան	3700
Անտարազեան	2500	Գալանեան	3700
Աթենան	2500	Գոլերիան	5500
Արարատ	3700	Խրիմեան	5500
Պարարեան	6000	Խորիան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քարամէլեան	800	Լիվերբուրեան	2300
Սարէնեան	2000	Լիսպան	800
Տուրզ	700	Օրթոզ	700
Էմիրլեան	3700	Բէրսեան	3800
Գալանեան	3700	Գալենեան	6800
Գալերեան	3700	Գիրեանեան	6800

Մլլ–ի չոր ենաւը, նաւապետ Քրիստիան, ամսոյս 3ին ատտ կ'ուղղասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Ընտրելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ. ԷՍՈՒՍՈՒՆ ԼԱՊՈՒՆԵԼԻ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Մէլիթ խան, Պալաթիա։

Նաւատակաց, Պարոնայք Ֆրէտ, Էդվարտ և ընկ. Լիվերբուլ
Գործակալներ
Կ. Պոլիս, Լոմբարտ Լաֆոնդէն.
Զմիւրնայ ար, Պ. Պ. Քարվար Եղբարք.
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մարսիլիա, Ա. Քամի իրարի.
Շերամ, Ա. Մ. Մաւրոկորդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ալիղ և ընկ.

Ադրոնատէր, Ս. ՏՈՄԱՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 ՕԳՈՍՏՈՍ 11 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

(Բաց է կէրակի օրերէն) Եւրոպական եղերքէն կամարջ ելնող շոգենաւոց երթեւեկման ժամերը

Ժ. Ա.		Թ.
11 45	Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ (Եենիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 20	Եենիքէյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյանճըքէյ Ի. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12 45	Ի. և Ա. Գալաթա Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ (Եենիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
1 35	Եենիքէյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյանճըքէյ Ի. Հիսար Պէպէք (Ա. Ռումելուտքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	21
2	Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ (Եենիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի Ի. Ի. Հիսար Պէպէք պիտի հանդիպի)	34
2 35	Եենիքէյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյանճըքէյ Ի. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	33
3 15	Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Քիրէճճիպուրնու Թարապիա Եենիքէյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյանճըքէյ Ի. Հիսար Պէպէք (Ռումելուտքէյի մինչեւ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
4	Ի. և Ա. Գալաթա Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյանճըքէյ Ի. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	32
5 15	Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ Աթէնիա Միրկէօն Ի. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	19
6 15	Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Պէյգոզ Բաշապահճէ Եենիքէյ Միրկէօն Գանդրճա Ի. և Ա. Հիսար Գանտիլի Արնաւուտքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէյ Գուզ-ղունճուք Պէշիկթաշ իսկիւտար	25
8 15	Ա. և Ի. Գալաթա Եենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ Միրկէօն Պոյանճըքէյ Ի. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ (ուրբաթ օրերը Աթէնիա պիտի հանդիպի)	34
10 —	Մէզարպուրնուն Պէյլիքտերէ Թարապիա Եենիքէյ Միրկէօն Ի. Հիսար Արնաւուտքէյ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	33

Արնաւուտքէյէն կամարջ ելնող շոգենաւոց ժամերը

11 15	Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	21
11 45	Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	33
12 20	Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	28
12 55	Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ Գալաթա	20
1 40	Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	23
2 10	Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ Գալաթա	19
2 45	Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	18
3 10	Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	1
4 15	Պէպէք Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ Գալաթա	18
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եղերքէն կամարջ ելնող շոգենաւոց ժամերը

11 30	Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գալաթա	20
12	Պէյգոզ Բաշապահճէ Ի. Բաշամնհայլէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
12 35	Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1 45	Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	1
2	Պէյգիւքտէրէ Թարապիա Պէյգոզ Բաշապահճէ Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի Նաւամատոյցը Գանտիլիէն մինչեւ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք իսկիւտար)	17
3	Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք իսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	23
4	Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ	17
4	Պէյգիւքտէրէ Պէյգոզ Բաշապահճէ Ի. Բաշամնհայլէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք	20
8 45	Պէյգիւքտէրէ Թարապիա Պէյգոզ Բաշապահճէ Գանդրճա Հիսար Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք իսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ի. Բաշամնհայլէ Պէյգոզ Գանտիլի)	21
10 25	Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց է կէրակի օրերէն) կամարջէն Եւրոպական եղերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

1 30	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Ռնաւուտքէյ Ի. Հիսար Մերկէօն Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ	28
1 45	Գալաթա Իսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէյ Պէյլէրպէյ Զէնկիլէքէյ Ա. Հիսար Գանտիլի Ա. և Ի. Հիսար Գանդրճա Միրկէօն Եենիքէյ Բաշապահճէ Պէյգոզ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ	25
2	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ի. Հիսար Մերկէօն Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ Ի. Գալաթա	32
3 30	Գալաթա Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ Պէշիկթաշ Ի. Հիսար Պոյանճըքէյ Աթէնիա Նիսա Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ	19
5 —	Գալաթա Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ Պէշիկթաշ Ի. Հիսար Պոյանճըքէյ Միրկէօն Աթէնիա Եենիքէյ Պէյգոզ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ և Գալաթաներ	34
6 45	Իսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէյ Պէյլէրպէյ Զէնկիլէքէյ Ռնաւուտքէյ Գանտիլի Ի. Հիսար Գանդրճա Միրկէօն Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ	21
8 15	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Ռնաւուտքէյ Պէշիկթաշ Ի. Հիսար Միրկէօն Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու	33
9 45	Հիսար Պոյանճըքէյ Միրկէօն Աթէնիա Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ	32
10 30	Հիսար Պոյանճըքէյ Միրկէօն Աթէնիա Եենիքէյ Թարապիա Միրկէնպուրնու Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ	17
11 10	Եենիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէզարպուրնու Եենիմահալլէ	34
11 30	Պէպէք Ի. Հիսար Պոյանճըքէյ Միրկէօն Աթէնիա Եենիքէյ	19

Կամարջէն Ռնաւուտքէյէ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 15	Ուղղակի Պէպէք	20
1 10	Ուղղակի Ռնաւուտքէյ	23
1 40	Ուղղակի Պէպէք	19
2 15	Ուղղակի Ռնաւուտքէյ	18
2 30	Ուղղակի Պէպէք	1
3 45	Ուղղակի Պէպէք	18
9 50	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ Պէպէք Ի. Հիսար (Վոսֆոր եղող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ Պէպէք	25
11 5	Գալաթա Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ Պէպէք (Եենիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	20
11 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ Պէպէք	33
12 —	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ռնաւուտքէյ	25

Կամարջէն Ս. ուրն եղեալ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 5	Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Զէնկիլէքէյ Վանիքէյ Ա. Հիսար Գանդրճա Պէյգոզ Եենիքէյ	21
1 5	Ուղղակի Գանտիլի	1
1 15	Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Զէնկիլէքէյ Վանիքէյ Ա. Հիսար Գանդրճա Ե